

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדוק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ג גליון תמ"ד

מקץ

ב' טבת תש"ע

באורך נראה אור

ימי החנוכה נקראים בפי כל ימי האורה, הנסים של ימי החנוכה היא באור, ומצוותיה באור, "מוסיף והולך" תוכו רצוף אהבה בחיבה מיוחדת מאת קודשא בריך הוא לעמו ישראל בנסו המיוחד, אשר ראשיתו נעוץ באור הגנוז בשחר הבריאה, וסופו בהפציע אור הגאולה באהרית הימים, אורות אלו סובבים ומקיפים את ישראל עם קדושים, בעת אשר כל כוחות הרע והטומאה חברו יחדיו לכבות נר ישראל להחשיך עיניהם ולהעפיל נשמותיהם, אכן יוצר אור ובורא הושך הגיה עליהם והרו והוציאם מאפילה לאורה.

ברם, כאשר עינינו לנוכה יביטו בדברי חז"ל וספרי הקודש נראה שע"י הנס הנוכה ירדו לישראל תרי גווגי ישועות והשפעות, האחד על אתרא הדין ע"י כהניך הקדושים, אבל העיקר אשר זכו אז, היא לעתיד לבא, דע"כ זכו אז כלל ישראל כולו למצות נר החנוכה אשר כוחה יפה להביא אורו של מלך המשיח, ע"ד שאמרו חז"ל (ויקד ס"פ ל"א) שבזכות מצות הדלקת המנורה שכתוב בה להעלות נר תמיד יזכו להקביל פני נרו של מלך המשיח.

ובזה מוסיף והולך מרן רביה"ק זי"ע בספה"ק דברי יואל, כי גם באלו הימים ימי אופל והושך כשעדיין ישראל כבושים בגולה מ"מ בזכות ימי החנוכה "עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה" דגם במצבינו הקשה והמר דאכתו עבדי אנן ג"כ נשפע לנו באלו הימים תשועה גדולה ופורקן מהארת הנס הנוכה, ולזה ממשיך ואומר ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, שירד להם ישועה לישראל גם על זמן הזה כשעם ישראל עוד בעת צרתם, וג"כ נשפע לנו השפעה גדולה מהארת ימי החנוכה.

אבל אם נחשוב השבנו של עולם, ראה נראה כי אתה שלהבת אור אשר בקעה ועלה מתוככי החשיכה בימים ההם, כך עולים ומבהיקים הם ימי החנוכה מבינות לימי החולין של השנה כולה, וכדמתאמרי משמי' דהגה"ק מסאכטשוב זי"ע דלהכי אחרי אשר עם ישראל יוצא מימי החנוכה לשאר ימות השנה, אין מבדילין אחריה בהבדלה כבשאר מועדים לשמחה, כי ימי החוהר האלו נמשכים ועולים באורותיה האלוקיות, ושפע אלוקי המורעף עלינו ממרומים בימי האור האלו, צועד עמנו על הימים הרחוקים כשצועדים אנו בימים ימימה בצעדי ערפל וחושך, אז נוצץ ומאיר אור החנוכה עלינו. ואכן כך בומן הזה כשאנו יוצאים ממנה, השלהבת עולה מאליה ואישה ריח ניהוה לה בקיום נצחי, ובכח סגולת נרות החנוכה נילך וניסע לקראת ימי החולין ימים הבאים לקראתינו בימות השנה, וכאמור לאורו נסע ונלך לקראת משיח צדקינו ומלכינו מרן רביה"ק שליט"א בראשינו כב"א.

תוכן הענינים

- לקח טוב עמוד ג'
- שבת בשבתו עמוד ה'
- דבש תמרים עמוד ז'
- בשפתי צדיקים עמוד ט'
- פרפראות לחכמה עמוד י"א
- והרשת והקרת עמוד י"ב
- פניני התורה עמוד י"ב
- חוקים להורותם עמוד ט"ז
- הילולא דצדיקיא עמוד ט"ז
- דבר בעתו עמוד י"ט
- משולחן מלכים עמוד כ"ט
- דברות קודש עמוד ל"ג

להכנסת מודעות, ברכת מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להר"ר אלטער אשר אנטשיל

אילאוויטש הי"ו

011-972-527648437

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים,
ע"ד מוסר והסידות נאמרים

הגוף שהוא מחומר הארץ, אמנם המות והדוים ביד הלשון, לך הוא המשביר לכל עם הארץ לכל איברי הגוף, פעמים שבר שהוא מות ופעמים סבר ותקוה כי החיים ביד הלשון.

☆

וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף כו'.
נ"ל ע"ד המוסר והנהגה ישרה איך דרך האנשים כשרים שיראים וחרדים מהרדת יום פקודתם תמיד, ומעלים על זכרונם יום המיתה ועונש העונות והחמאים בעוה"ב, ועו"ז הם תמיד בתשובה ומתחרטים ומתוודים על המאיתים ומבקשים על נפשם מאת הבורא ית', וזהו ייראו האנשים ר"ל אנשים כשרים מתייראים תמיד, בחושבם כי הובאו בית יוסף שמה הגיע היום וזמן לבא אל עולם העליון, נקרא יוסף (וזה"ק פתח רלו) וייאמר על דבר הכסף השב באמתחותינו, פירוש על דבר כל התאויות הגשמיים אשר נכסף נכספנו בעוה"ז, להשיב הכל אל הבורא למלאות הכרם במאכלים יתרים אהבנו מובאים להתגולל, פירוש נהיה מוכרחים לבא בגלגל חי'.

☆

אם כנים אתם אחיכם אחד יאמר בבית משמרכם וגו', אמר בזה הרה"ק (הרבי ר' צבי הירש הכהן מרימינוב) וללה"ה, הנה יוסף הצדיק למד לאחיו איך לבא לבחינת אמת, וכנים הוא מלשון כן בנות צלפחד דוכרות, ואמר לרם אם כנים אתם, אם תרצו לבוא להמדרגה ובחינת אמת, תעשו כן אחיכם אחד היינו היצר הרע נקרא אחד, על שם כי עד י"ג שנים יחיד הוא אצל כל אדם, כי משם והלאה ילוח אליו היצר טוב, אזי תאסרו ותקשרו להיצר הרע עם משמרת למשמרת וגדר וסיג לסיג, ואתם לבו הביאו שבר רעבון בתיכם, היינו אז כאשר תאסרו אותו ולא תקלקלו במעשיכם הרעים אז תביאו שבר רעבון בתיכם יהיה לכם פרנסה וכל טוב, ואת אחיכם הקמן היינו היצר טוב הנקרא קמן דל תביאו ותושעכדו אליו, ויאמנו דברכים היינו תבואו לבחינת אמת, ולא תמותו בעולם הבא, ויעשו כן לשמוע לקול מוסרו.

(בארית המים)

עולות שבע פרות ז' דינק אשר הלפן עליו כבוהר (ויקול קצט) זה אמר מן היאור, לא כן כשהיה הולך על פני הארץ היה לבו מתנאה עד מאוד. (אור פני משה)

☆

מנשה כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבי, כל אחד מישראל יכול לבוא למדרגה למשול בתפילתו, אלא שיש שני מניעות האחת הוא קודם התפילה היינו שיומך להתפלל בגדלות שהוא מיוחד גדול, או מחמת שהוא עמל ויגע בעבודת הבורא, ומחמת זה אי אפשר שיהיה ממשלה לתפילתו, רק צריך לשכח כל זאת, ויהיה נדמה לו כאלו היום נברא והוא יחד בעולם, וזהו בחינת מנשה לשון נשיון ושכחה, זה שאמר כי נשני אלקים את כל בית אבי, זה היחוס ואת כל עמלי שעמל בעבודת הבורא, והמניעה השנית היא בתוך התפילה, כי מחמת עוונות הראשונים כמוזד או שהרהר במוזד נופלים לו מחשבות זרות בתפילתו, ומחמת המחשבות זרות ג"כ א"א למשול בתפילתו, ע"כ צריך לשברם ע"י מחשבות קדושות של התפילה, וע"י זה הודנות דהיינו המחשבות זרות נעשין לו כזכיות, וזהו בחינת אפרים כמו שכתוב כי הפרני אלקים בארץ עני, פי' כי הדבר שהיה בעניות מקודם, דהיינו הרב ויבש, וע"י המחשבות קדושות נעשין לו כזכיות, וכשמתפלל בבי' בחינות אלו מנשה ואפרים הנ"ל, ובוודאי בא לידי ענוה ושפלות ומן הענוה נמשך היראה.

(ליקוטי מהר"ן)

☆

ויוסף הוא השליט על הארץ וגו', נ"ל המבואר המעלת האדם יתר על שאר בע"ה, הוא הדיבור שנקרא חי מדבר והוא מצד הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל, שניפה בו נשמות חיים מעצמותו ית', כמו שכתוב ויפח באפיו נשמות חיים ויהי האדם לנפש חיה ותרגמו והות באדם לרוח ממלא, זה נקרא רוח אלקים כאמור, ובחינת הדיבור שהוא ע"י ברית הלשון היינו יוסף, ובה יובן ויוסף הוא השליט על הארץ, בחינת יוסף שהוא ברית הלשון והדיבור, הוא השליט על כל רמ"ה אברי

ויהי מקץ שנתים ימים, שמעתי מפי מורנו מוה"ר בער [ממעזריטש] זצ"ל, בתחלת הפרשה רומו לתוכחה מגולה כי שנות האדם נחלקים לשלושה חלקים ימי עליה עד עשרים, שהאדם מתעלה ומתחזק בכוחו בכל יום וימי עמידה נגד ארבעים, שאז האדם עומד על מעמדו, ואחר ארבעים שנה נקראים ימי ירידה, שהאדם יורד ומתעלף מכוחו אבדו עשתנותיו, ואמר הכתוב ויהי מקץ שנתים ימים, כלומר בעבור שני חלקי שנים, ימי עליה וימי עמידה, כי בדם בודאי היצוה"ר מתגבר, מחמת שהאדם הוא בבחי' ונבורתו, משא"כ מקץ שנתים ימים היה לו לאדם להתחרט ולשוב מדרכו ולשים על לבו כי במהרה עתיד ליתן דין וחשבון, אמנם אחרי שהרגיל בדרך לא טובה, ופרעה חולם רומו על יצוה"ר המקשה ערפו ונדמה לו כחולם חלום, והנה עומד על היאור פירוש שאדרכה מתנאה בלבו ברוך השם שאני למדן ועומד על היאור צירוף ה' אור שהם חמשה דומשי תורה ואשרי לו ולנשמתו וכ"ז מפני שהורגל במעלליו הרעים, אבל מי שזוכה שנפקדו עיניו, אדרכה מביש כפעם בפעם גדול חסרונו בעבדות ה' וע"י ישוב אל ה' יורחמוהו.

ויהי מקץ שנתים ימים כו', הדקדוקים רבו כי כולו מקשה היא ואין להאריך, אמנם אפשר יש לומר על פי מאמר ספר הזוהר (י"ד רכ"ד) ווי למען דגרע יומין, עיין על פסוק ואברדם זקן בא בימים עיין שם, ועוד שמעתי דאיתא בזה"ר (י"ג ר"י) שפרעה נקרא מדת הדיון, ואפשר זה אמר ויהי צרה גדולה היא כאשר מקץ מוסף שיקעת שמשו או שנים ימים שהימים שלו הם משונים ואבלים עליו ומפרש מה היא הצרה הגדולה לזה אמר ופרעה זה מדת הדיון הולם מתחזק עליו כמו שכתוב (א"ב ל"ד) יחלמו בניהם, ומפרש אימתי לזה אמר בזמן והנה עומד על היאור זה קברו של אדם, זה פירוש רש"י ו"ל עשויים יאורים יחיד אדם, דוק, ותני והול מפרש מה היא התאמצות של מדת הדיון, לזה אמר והנה מן היאור מכה שנמטן בקבר

לקח טוב לימי חנוכה

בעשירי באחד לחודש נראו ראשי החריים, בעשירי הוא חודש סבת שאו מתחילים השוככים, שהוא תיקון ברי"ק באחד לחודש הוא חנוכה, נראו ראשי החריים מתחילים ראשי התיקונים.

(הרח"ק מאפמא ז"ע)



מאי חנוכה דת"ר, פי' כששואל מאי חנוכה ומאי ענינה, ומת"ר דתנו רבנן זהו עיקר מכה התורה ללמוד דברי רבנן וסברתם.



אך טוב וחסד ירדפנו, טוב חסד גימ' חנוכה, הקב"ה מוריד ומשפע בחנוכה חסדים טובים אפי' למטה מעשרה, וע"י נר חנוכה יכולים להמשיכם. (דברי שמואל)



ורבים ביד מעטים, דצריך כל אחד להתחוק בנקודה מועטת שנמצא בכל איש ישראל והו' ורבים ביד מעטים וכו'.



כבתה זקוק לה, ברש"י דלמא פשע ולא ניתקן לזה, נרמז בזה שבהנוכה יש תיקון אף לפשעי ישראל.



תזרח השמש יאספון, ס'ת תש"נ והוא נוסריקון נר של חנוכה, רמז שבימים אלו נאספים הנשמות והתורות והמצות והתפלות אשר המה פזורים ולא יכלו לעלות למעלה.



כבתה אין זקוק לה, פי' אפי' אם ח"ו נכבה נקדה יהודית מחמת גודל הפגמים, אז אין סוף ברוך הוא, בעצמו כביכול זקוק לו.



כי קל מליך רופ"א נאמ"ן גימ' להדליק נ"ר חנוכה, כי חנוכה הוא זמן המושבת הרפואה.



קבעוהו בהלל והודאה, חנוכה מביאה חיים, כי קבעום להלל ונאמר לא המתים יהללו קה.



וזאת הברכה, רומז על הברכה שבא עד זאת חנוכה.

כידו שלא היה מרגיש עד היום הזה גדול אורות הק' מנרות החנוכה ולא היה מתקן ומשלים עוד את נפשו כלל ומתעצב אל לבו מאוד עם כל זאת עוד ביום הזה על ידי הדלקת נר חנוכה כי עוד היום אנו מדליקין הנרות ויכל לתקן הימים שעברו וכו' וזה שנקרא יום זה זאת חנוכה שכיום הזה נכלל כל ימי חנוכה ויוכל עוד היום להמשיך אורות הק' ומדת הרהמים על ישראל. (ישמח ישראל)



מזל תשרי מאזנים, דשוקלים עונותיו לגיהנום, ומזל כסליו קשת שזורקן אותנו מן הגיהנום. (ילקוט ראובני)



חנוכה, מלשון חינוך, שהוא חינוך לגאולה שלימה. (בני יששכר)



מקדש ישראל והזמנים, כי קדושת הזמנים הוא כפי ההכנה והקדושה מבני ישראל, ובהנוכה אנו אומרים וקבעו שמונת ימי חנוכה שהוא בקביעות, אפי' אין האדם מבין עצמו כפי שצריך להכין עצמו לאור הקדושה. (חסד לאברהם)



ולעמד ישראל עשית וכו' כהיום הזה, ר"ל דגם ביום בזמן הזה, התשועה ופדיון בימים הרם כמו בעת ההוא. (קדושת לוי)



במס' סופרים אמרו להדליק בנר ישן, שאין להדליק רק בשביל מעשה ישן, רק מחדש כדי שיתגלה האור גם עתה במצות הדלקה. (בני יששכר)



בגמ' מי שאבד לו חותמו ממתנין לו עד הערב וברש"י הולכין אצל הממונה ששמו יוחנן, פי' מי שאבד לו חותמו שלא נגמר ביו"ל, עדיין החותם ממתין לו עד נר חנוכה שמצותה בערב, שנעשה הנס ע"י מתתיהו בן יוחנן כהן גדול. (עשרת יצועה)



הדלקה עושה מצוה, דבהנוכה שהוא הגמר מראש השנה, מועתה יתעלה והשלהבת תעלה מלמטה למעלה להבין גדלות הבורא, ולא הנחה, לא שישאר בעבדות של ראות שפלות עצמו. (בינת אברהם)

זאת חנוכת המזבח ביום המזשה אותו, זאת הוא ההתגלות דבר שנראה לעין ומראין אותו באצבע וכן אמרו חז"ל (בבמות ט"ז) נביאת משה היתה באספקלריא המאירה מדכתיב זה הדבר וביום השמיני שנמשח המזבח וכלו הי' ניכר ונראה עוצם תוקף הגלות החיות דקדושה שהי' שורה על המזבח לעין כל עד שכל אחד הי' יכול להראות באצבעו וזה זאת חנוכת המזבח שהיו בבחינת זאת והוא כמו זה בלשון זכר וזה דמס' שנקרא יום ח' חנוכה זאת חנוכה לפי שכיום האדרון הוא התגלות האורות מכל ימי חנוכה כ"כ עד שיוכל להראות באצבע התגלות האור.

(ישמח ישראל)



ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל בן פדחצור, הענין הוא יום השמיני מרמז ליום השמיני של חנוכה שהיו משלימין של השמונה נרות, ולכן נשיא לבני מנשה שהוא אותיות נשמה שזוכים לתיקון הנשמה, וזה מרמז בתיבת מנשיה נוסריקון, משלימין הדלקת שמונה נרות שבעת שמשלימין כל הדי' נרות יכולים לכות לתיקון הנשמה, וזה גמליאל שיוכל כל אחד מוישראל לומר ג"ם ל"י א"ל, שירגיש היות אלוקיותו ית' בקרב. (מגן אברהם)



ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל בן פדחצור. שמעתי מאבי הק' ז"ע, "ביום השמיני" היינו זאת חנוכה, "נשיא" איז געהויבן, "לבני מנשה" די פאגעפענע קינדער, (מלשון כי נשני אליהם את כל עמל) "גמליאל" אז ער זאגט ג"ם לי – אל, "בן" ווערט ער א קינד, "פדחצור" פדה צור, וואס לייזט אויס דעם אויבערשטן. (קדושת מרדכי)



בגמ' איתא (שבת נ"א) כ"ש אומרים יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פודת והולך, וכו' אימרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסף והולך. ועיי"ש בגמ' לבאר סברת פלוגתתם דעממא דבית הלל כנגד ימים היוצאים ופרש"י ד"ל ויום זה נמנה עם ימים היוצאים היינו כשמישים האדם אל לבו שהימים יצאו ועברו והוא העלה הרם

718-305-6942 | 212-444-9899

אפטיילונגען פונעם סיסטעם



718-504-2188
845-537-6660
845-694-4550
020-8002-9580
מאטשעסטער 0641-420-8878

אקאדעמיע

שיעורים ודרשות

טעגליכע שיעורים אין חק ישראל, וועכענטליכע שיעורים אין חומש ורשי

- 1 טעגליכע שיעורים אין חק ישראל, זוך הר"ב ר' אלימלך שמואל שליט"א
- 2 וועכענטליכע שיעורים אין חומש רשי על דרך השטח, עם מפרשים, זוך הר"ב ר' וואלף אהרן טעלער שליט"א
- 3 וועכענטליכע שיעורים אין חומש רשי, תובל בדברי אבות, השקפה וחסידות, זוך הר"ב ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א

מערכת

- 1 איבערזעצונג און מעטעדיש, מיט א מודיע אדער קאמפיוטער סאפוט מערכת
- 2 אויפגעבן און אינפארמאציע ווייזן זיך אן באזען מיטן טעלעפאן סיסטעם.

חשובע נדיבים בעם:

ווי איר זעהט שטרענגען מיר זיך אן צוזעצטעלן פרישע אונטערזאכטע שיעורים לחולת הצניבור.

איר קענט ספאנסארן א שיעור אדער חוק-אפ פון א שיעור וכדו' און קויפט אייך די זכות לימוד התורה פון די הונדערטער מקשיבים.

רופט:
718-551-7519

קול חוצב

- 1 זדיק פון פארבאנגענע יארן
- 2 שלש סעודות יעדע וואך
- 3 זדיק ליל שבין נחמה י"ג אדר מאטה
- 4 אלע זדיק פון פארשינדענע בעלעגרויטן
- 5 שיעור תהלים בהיכל המתכחא

מסיבות

- 1 מסיבות אחרונות בחצרות קדשיו
- 2 מסיבות בעשנים הקודמים
- 3 - כ"א כסלו / תנכה

שיעורים ודרשות

בגרא הלכת חיובק השקפה

- 1 בגרא - טעגליכע שיעורים
- 2 שיעור אין מסי יומא ריסוד התורה דורך הגר"צ רב זאבמייזש שליט"א
- 3 שיעור אין מסי יומא ריסוד התורה דורך הר"ב ר' אפרים יצחק הללמן שליט"א
- 4 שיעור אין מסי נדרים לעור התורה דורך הר"ב ר' אברהם מאיר מארקאוויטש שליט"א

בגרא - על סדר הדפים

הלכה - טעגליכע שיעורים

- 1 שיעור אין חל תמלת, לכל שיש אין חל שכח דורך הר"ב ר' מאיר יעקב מרוקאטי שליט"א
- 2 שיעור אין חל מזהה לכל שיש שית כהל שכח דורך הר"ב ר' יעקב אלעזר מנדלבוטש שליט"א
- 3 שיעור אין שלע אהל (על הסדר פון סופן אל, דורך הר"ב ר' דוד יצחק ווערצבערג שליט"א
- 4 שיעור אין חל תמלה ועדן ונוטאג, דורך הר"ב ר' אבד סאטמאר מאטי שליט"א

הלכה - עניא דימוס

דרשות חיובק

דרשות בעניי השקפה
ע' כסח מניזים

קהלות אפטיילונגען

מעלדונגען און נייטק, טעל נומערן, שיעורים, וכדו', פון אונזערע קהלות און התאחדות אברכים אויבער די וועלט, און נאך אינטערסאנטע אפטיילונגען

אפדעיעס

אפדעיעס פונעם סיסטעם, מודעות פונעם מערכת

לייו חוק-אפיס

חוק-אפיס פון זכרות קודש, מסיבות, און שיעורים בבני מדרשוני.

רעגלמעיגע חוק-אפיס, דא אויפ'ן סיסטעם 1-10 פונעם וויסס סעקס: יעדע וואך מואטלין כיום זמן, שלש סעודות כון רבני שליט"א.

יעדן ליל שיש פון 9:00 ביז 11:00, שיעור בחומש רשי על הר"ב ר' וואלף אהרן טעלער שליט"א, יעדע וואך שמועלין, אים 9:45 שיעור בעניי השקפה, זוך הר"ב ר' שמואל שלמה טעלער שליט"א.

יעדן טאג פון 8:30 ביז 9:00, שיעור אין חל תמלת (ליל שיש אין חל שכח, דורך הר"ב ר' מאיר יעקב מרוקאטי שליט"א.

יעדן ונוטאג פון 11:00 ביז 12:00, שיעור אין חל תמלת, דורך הר"ב ר' אבד סאטמאר מאטי שליט"א.

רעגלמעיגע חוק-אפיס, אויפ'ן נומער 1001-432-742

יעדן טאג פון 8:45 ביז 9:30, שיעור אין מסי וזאט (שיעור התורה) דורך הר"ב רבן שמעון זאב מוויזש שליט"א, מיטן פון 280-260-410.

יעדן טאג פון 9:00 ביז 9:45, שיעור אין מסי וזאט (שיעור התורה) דורך הר"ב ר' אפרים יצחק הללמן שליט"א, מיטן פון 632-621-421.

יעדן טאג פון 8:45 ביז 9:15, שיעור אין חל מזהה לכל שיש שית כהל שכח דורך הר"ב ר' יעקב אלעזר מנדלבוטש שליט"א, מיטן פון 328-625-421.

יעדן טאג פון 8:30 ביז 9:15, שיעור אין שלע אהל (על הסדר, דורך הר"ב ר' דוד יצחק ווערצבערג שליט"א, מיטן פון 328-625-421.

אדיפצאליקן אדווערטייזמענט
אויך אונזער סיסטעם וואלענדיגערע מערערס דורך סימלענע ארטי שלמען טעגליך
רופט: 718-551-7519

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים
על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

ט' ממאמרי שבת מביא המדרש דאמר הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה אם אין בניך מקבלים את השבת אין נכנסים לארץ. ופירש הוא הטעם על פי דברי רבינו הקדוש מלוברלין זצ"ל שפירש הקרא נחננו פשענו ומרינו אתה לא סלחת, היינו, באם אין שומרים שבת הנקרא יום מנוח"ה, לא מהני תשובה, וכתב בבב"י שם הטעם משום דיש לאומות העולם קטרוג מדוע לא מהני בהם תשובה, דל"ש לומר שהמה מבחינת עם ואנחנו בנים, כיון שאם אין שומרים שבת לא ידעינן זאת שאנחנו מבחינת בנים, ומה נשתנינו אנחנו מהם הלא כלם שואפים חיותם מהקב"ה ומה מעלה יש לנו יותר מהם. והנה ארץ ישראל לא סובלת החוטים, ואדם אין צדיק בארץ כו', רק ע"י תשובה, וא"כ מוכרח לשמור שבת ועי"ז יהי' מהני תשובה ויוכל לבוא לארץ ישראל, עי"ש שהאריך בזה, וזהו פירוש המסורה נחננו פשענו ומרינו אתה לא סלחת, וכדברי הה"ק מלוברלין אשר באם פוגם בחילול שבת לא סלחת לא מהני תשובה, ועי"ז באה המסורה ליתן טעם, כלנו בני איש אחד נחנו, היינו, שהוא קטרוג מאומות העולם הלא גם המה בנים כמו אנחנו וכולם שואפים חיותם מהקב"ה, לזאת צריך לשמור השבת ועי"ז שוב יוכל לבוא לארץ ישראל ככל, וזהו נחנו נעבור חלוצים לפני ד' ארץ כנען. (עשרת ישועה)

מיוסף שומר שבת רואים שהאבות היה להם דין ישראל
וטבוה טבה והכין, במדרש אין והכין אלא מיום לחבירו, וכי דרכו של מלך לאכול כך, אלא שבת היה, אמר הקב"ה אתה שמרת את השבת עד שלא נתנה וכו' חייך בן בנך מקריב בשבת וצריך להבין וכי יוסף בלבד שמר השבת הלא כל האבות שמרו השבת, ונ"ל ע"ד דרוש, דבפרשת דרכים הקשה איך שמרו השבת הא נכרי ששבת חייב מיתה, וע"כ שהיה להם דין וודאי ישראל, וי"ל עפ"י המבואר במשנה שבת (סו.) שיש דברים שהוא תכשיט בנן מלך ואינו הוצאה, ואדם אחר חייב, ור"ש אומר כל ישראל בני מלכים והוי תכשיטים לגבייהו, ואומר לפי זה הדברים כאלו הוציאו בשבת, ואי יש להם דין ישראל א"כ בני מלכים [הם] ולא הוי הוצאה, ואי דין נכרי להם חילול השבת ע"י הוצאה, ואי דין נכרי להם חילול השבת ע"י הוצאה, וכי' בשאר אבות, אבל יוסף שהיה מלך מצרים וגם אם דין נכרי יש לו לאו הוצאה הוא כשמוציא דברים שתכשיט למלכים ואיך שמר שבת, וע"כ שהחזיק עצמו לישראל ודאי, או שמסר נפשו על הספק, לכן אמר לו ה' אתה שאתה מלך שמרת השבת חייך וכו'. וק"ל.

ע"י השבת שורה עליו יראה והכנעה ובה לידי תשובה
וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף, יוסף רמז לשבת קודש (בסוף מוסר שבת) שב"ת אותיות בש"ת, דמצד קבלת המתנה בחנם הוא מתבייש, כמאחז"ל (ירושלמי ערלה פ"א ה"ג) מאן דאכיל דלאו דילי' בהית לאסתכלי באפי', ומתוך הבושה שורה עליו יראה והכנעה ובה לידי תשובה וז"ש וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף, מחמת שבת קודש, ונרמז בדברי המדרש בפרשתינו (בראשית רבה צב, ד.) וטבוה טבה והכין אין והכין אלא שבת. (אהבת שלום)

ע"י תפלת מוסף נשפעין כל הברכות על כל ימי השבוע

ועתה ירא פרעה איש נבון והכם וישיתיהו על ארץ מצרים כו', י"ל הענין כי יוסף הצדיק רצה להמשיך הברכה על ישראל שיתפרנסו בריחו ובשופי גדול והמצרים יתפרנסו בציימצום מן התמצית והבין השך שצריך לעורר עי"ז שני המדות שהם חכמה ובינה כי מן מדת החכמה מתפשטים כל החסדים טובים בלי שום ציימצום ומן מדת בינה מתחילין התעוררות הגבורות הקדושים ודינין מתערין שהם בחינת הצימצום כידוע, לכן אמר אל פרעה ירא פרעה איש חכם ונבון ופרעה השיב לו אחרי הודיע ה' אותך כל זאת כו' כי הנה ידוע שיוסף הצדיק היה ממדת היסוד הנקרא כל, ששם כללים כל החסדים גבורות הקדושים ממדות העליונות וממנו נשפעים למדת מלכות הנקרא זאת כידוע, וז"ש ויכלכל יוסף שהוא ב"פ כל כנגד ב' בחינות הנ"ל, ולכן אמר בלשון אחרי הודיע ד' אותך את כל זאת ר"ל לפי שיש לך כח להשפיע אל מדה זו הנקראת זאת ולקשר מדת כל עם זאת בודאי אין נבון והכם כמוך ר"ל בודאי נכללים בך גם מדת חכמה ובינה לכן אתה תהי' על ביתי ועל פיך ישק כל עמי וכו' כי הנה ידוע שתפלת מוסף שבת הוא כנגד אותה המדה ש"ה, כי פי ד' דיבר ומשם נשפעין כל הברכות והטובות ביום השבת כמבואר בזהר הקדוש כל ברכאין דלעילא ותתא ביומא דשביעאא תליין, וזה שאמר ועל פיך ישק כל עמי ר"ל ע"י מה שתעורר ביום השבת וכי ישק הוא ר"ת יום שבת קודש. (אלה שלחה)

אם מקדש עצמו בשבת יהי' הקדושה של שבת הבאה
ביתר שאת

יוסף הוא השליט בכל הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ, אמר הרב, הנה א"א לקבל קדושת שבת שהוא ענין נשמה יתירה השורה על האדם בשבת קודש רק באם קידש א"ע מקום בימי בחול, בשבוע שלפניו והשליט כח שכלו על תאות הגשמיות לעשותו בקדושה לבל יהא כסוס כפרד ההולך אחר תאוות לבו ובוה עושה הכנה שיוכל לקבל תוספת הקדושה שבאה מעולמות העליונים לשרות בתחתונים, ואמנם אם זכה לעשות ככה אז הקדושה השורה עליו בשבת קודש הוא מאיר ומופיע ומסייע לימי החול שבשבוע שאחריו להתקדש ולשבר תאוותיו הגשמיים ביותר שאת ויתר עז מקודם, וממילא שבשבת שאחריו גם הקדושה הבאה שורה עליו ביתר שאת כפי ההכנה שהיך עצמו ולכן הוא לעולם ולכן בצדיקי אמת אמת אין שבת דומה לחבירו ואין שבוע דומה להקודם מטעם הנזכר וזה רמזו כאן בפסוק ויוסף (הוא רמז לתוספות נפש שבשבת קודש) הוא השליט בכל הארץ (ר"ל שא"א לקבל אותו רק אם בשבוע הקודמת השליט שכלו על כל הארציות שלו) ואמנם אם עשה ככה תועלת הנמשך מזה הוא המשביר לכל עם הארץ (ר"ל קדושת שבת יסייע לשבור כל עם ב"ה הארציות שלהם בשבוע שאחריה). (ליקוטי שושנים)

רק השומר שבת כהלכתו מהני לי תשובה

כלנו בני איש אחד נחנו, ובמסורה נחנו פשענו ומרינו אתה לא סלחת, ואיך נחנו נעבור חלוצים, הנה בספר בני יששכר מאמר

רבש תמרים

**פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

תעשה. ונראה ע"פ מה שהביא בייטב פנים בשם הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע שפירש הכתוב כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני וגוי לא תירא מהם, והסיבה לזה אמר זכור תזכור את אשר עשה לפרעה ובאותו זכירה תגרום עשות גם היום כן להכרית הגוים ההם, עכ"ד ז"ל (ועיי' בנועם אלימלך פי בא עה"פ ולמען תספר). וזה י"ל הפירוש בדברי הגמרא ששאלו מאי הנוכה, פי' למה קבעו זכר לנס שנעשה אז, וכי מאי נפקא מינה מהנמים שנעשו לאבותינו בימים ההם, לזה אמר לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה, הכונה שרצו שגם בשנה השניה יושפע להם ההשפעה מאותן הנמים שנעשו אז, לזה הוצרכו לקבוע ימים אלו בהלל והודאה, שעל ידי הזכרת הנמים שנעשו בימים ההם, נזכה שגם בזמן הזה יעשה הקב"ה עמנו נסים ונפלאות. ובה יש לבאר דברי המדרש, אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף, פי' שיוסף בטח בהשיית שעשה עמו נסים ונפלאות בהיותו בבית המצרי כל אותן השנים, כראותו שכל אשר עושה שם ה' מצליח בידו, וגם ניצל בדרך נס מידי אשת אדוניו, ומכיון שכן בעת שישב בבית האסורים היה לו להזכיר כמו פיו אותן הנסים שנעשו לו מכבר, ועל ידי כן יזכה גם כעת לישועת ה', ולכן על ידי שאמר לשר המשקים וזכרתי וזכרתיני ניתוספו לו שתי שנים, כי מכיון שכידו היה היכולת להנצל מבית האסורים על ידי הזכרת הנסים שנעשו לו עד עתה, על כן היה נחשב לו לפגם מה שביקש משר המשקים, ולזה נענש שניתוספו לו שתי שנים.

(עצי חיים, הובא גם אמרי חיים)

הענין עבור יוסף כדי להודיע מבעו בעולם, ולכן לא ידעו ההרטומים לפתור ההלומות כי אם יוסף, ובוודאי לא לחינם בחר ה' בו דייקא, דבוודאי הוא חכם ונבון מפני שאין הקב"ה משרה שכונתו אלא על חכם וכי כידוע מאמרם ז"ל, ועיי' יהיה קידוש ה' בעולם ויתגלה כבודו, והנה כתב המהרשי"א לבאר הכתוב כי בחר ה' בציון אזה למושב לו, והנה כתיב כי יד על כס יה וכי דכביכול אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק, כי נעלם אות אי מכסא ואותיות ו"ה משם הווי"ה, וי"ש כי בחר ה' בציון, ואז יהיה אותיות או"י"ה למושב לו שיהיה כסאו שלם ושמו שלם, כי ישוב האי לכס ויהיה כסא, ושם הווי"ה כ"ה יתמלא באותיות ו"ה ויהיה שלם, והוא שאמר פרעה אל יוסף אחרי שהודיע אלקים אותו, ר"ל אותך דייקא, מפני שהיה רצונו של מקום להודיע בעולם, לכך סיבב כל זאת, ועיי' שאין חכם ונבון כמוך כנ"ל, אבל פרעה היה מיצר ודואג שעי"ז יתרכה כבוד שמים בעולם, ולכן אמר רק הכס"א אנדל ממך, ר"ל שאני דואג שעי"ז שנודע טבעו של יוסף בעולם יהי כסאו נבון. (קדושת יו"ט)

☆

יהי מקץ שנתיים ימים, במדרש הה"ד אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו, זה יוסף, ולא פנה אל רהבים, על ידי שאמר לשר המשקים זכרתי וזכרתיני ניתוספו לו שתי שנים. ודקדקו המפרשים דסיפא לאו רישא, דפתח בגודל בטחונו של יוסף, וסיים בהפיכו, גם תמהו המפרשים מה הטא בזה, וכי אין רשאי לאדם להשתדל בדרך הטבע בדרכי אנושי, והלא אמרו יכול יהא יושב ובטל ת"ל וברכך ה' אלקיך בכל אשר

כולנו בני איש אחד נחנו. ובמסורה גי פעמים נחנו, כולנו בני איש אחד נחנו, נחנו נעבור חלוצים, נחנו פשענו ומרינו, ויבואר על פי דברי הגמ' דדורו של שאול היו צדיקים, ועיי' שהיה בהם דלטרוין יוצאין למלחמה ונפולים, ודורו של אחאב שעבדו עבודה זרה ועיי' שלא היה בהם דלטרוין והיה בהם אחדות יוצאין למלחמה ונוצחים, ועפי"ז מבואר כולנו בני איש אחד נחנו, והיינו דיש בניניהם אחדות כדרך אחים ולכן אם כי נחנו פשענו ומרינו, מכל מקום נחנו נעבור חלוצים, ר"ל שנוכל לילך למלחמה ולנצח, דכיון דיש אחדות יכולין לנצח במלחמה כאמור. (ישמח משד)

☆

יהי מקץ שנתיים ימים. במדרש ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש זה יוסף, והנ"ל בזה הדנה מודעת זאת כי השמש יש לה מנגד למחלכה הטבעי ואעפ"י אינה מניחה את שלה אף רגע אחת והולכת לאט עד שתגמור הליכתה, ומזה יש ללמוד מוסר גדול לשבר כל המנויעות והעיכובים לכל יעצרוהו וכל יטרדוהו מעבודת השי"ת, והנה כמו כן יוסף הי' לו מניעה מעבודת ה' עיי' שנשטם מאחיו, וגם אשת פוטיפר רצתה להחטיוא וכבר אחז"ל גדול המחטיוא יותר מן ההורנו ועכ"ז עמד בנסיון, וז"ש ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש, זה יוסף שעבד עבודתו בבחינת השמש שעמד בנסיון. (ייטב לב)

☆

ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלקים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך. וצ"ב, מה חכמה יש בזה כיון שבא לו הידיעה משמים, ונראה שפרעה הבין כי מן השמים היה

דבש תמרים לימי חנוכה

עצמו בנדבכת לבכו במחשבה טובה ג"כ קודש הם ככל הומר בקודש של כל המצות ואין לנו רשות להשתמש בהם לבקש עבורם שכר בעוה"ז כי באמת חילופי קודש הם הן קודש ותמורתן קודש. (קדושת י"ב)

☆

בגמרא (שבת כא:) בית שמאי אומרים זים ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך, ובית הלל אומרים זים ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך. ויבואר על פי הידוע דשם אלהים מורה על דין, ותחילתו דהיינו אל הוא שם מדת החסד כמאמ"כ חסד אל כל היום, והשם הווי הוא רחמים, ותחילתו דהיינו י"ה מורה על דין, וכמאמ"כ אשרי הגבר אשר תסרנו י"ה, והנה בימי השמונאי ובניו היה עת צרה ליעקב, והיה שורה על ישראל שמות של דין, והקבי"ה עמד להם בעת צרתם, והפכן לשמות של רחמים והווי א"ל הווי"ה ויאר לנו שהקבי"ה האיר לנו שני השמות הללו א"ל הווי"ה של רחמים, ובוה יבואר פלוגתתם כי מבואר בזה"ק דשמאי היה מסטרא דיראה ונבורה, והלל מסטרא דחסד ואהבה, ועל כן בית שמאי סבירא ליה דעיקר הנס נעשה במה שנצחו ההשמונאים הקדושים את היוונים ונמתקו הגבורות ומשם אלוקים נעשה אל ולכן סבירא להו פוחת והולך כדוגמת הנס שהפחיתו משם אלוקים לשם אל, אבל בית הלל מדה אחרת היי להם שהם ממידת החסד ואהבה אי"כ סבירא להו שעיקר הנס היה שעל ידי תפילות ישראל נתרבה בחינת שם י"ה לשם הווי בשלימותו, עי"ד הכתוב מן המצר קראתי י"ה ענני במרח"ב י"ה שיתרחב השם הלזה ויהא מדת הרחמים שולט ועל כן סבירא להו מוסיף והולך דהכי הוי הנס בכחינת מוסיף והולך משם י"ה לשם הווי"ה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

לזה ימין ושמאל של יעקב, שנאמר וישלח את ימינו וישם על ראש אפרים, ושמאלו על מנשה וישם את אפרים לפני מנשה, והקבי"ה הסכים על ידו שנאמר היום הוויין לבני אפרים, ביום השמיני לבני מנשה, וכיון שביום השמיני אנו קורין ביום השמיני נשיא לבני מנשה, שמה אנו לומדים לשמוע דברי חכמים שתקנו מצות חנוכה ולברך וצוננו, על כן נקרא זאת חנוכה, כי ממנו נובע לקיים מצות חנוכה, והדבר נחמד והבן.

☆

הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותן בלבד. ויתבאר דהנה מצות נר חנוכה נר איש וביתו אפילו מאה בני אדם בבית אחד ויצאים בנר אי בכל לילה אבל עם בני ישראל הם מהדרין מן המהדרין ומוסיפים כל אחד ואחד בכל לילה ולילה נר אחד וגם זה חשוב אצל הקבי"ה כמצוה הכתובה בתורה, והנה שכר מצוה כהאי ליכא והטעם מבואר במפוי כי המצוה קודש ושכר חילופי המצוה גם כן קודש ובעוה"ז אם יהנה אדם ממנו ימעל מעל בו כי הגוף אינו מזוכך כ"כ רק בעוה"ב אפשר לו ליהנות ממנו ממילא שאין רשאי לאדם לבקש השכר בעוה"ז כדי שלא ימעול בהקדש ושלא יעלה על הדעת לומר דזה הכלל אינו רק במצוה הכתובה בתורה כפירוש או אפילו במצוה דרבנן שבעי"כ עליו לעשותה כי המורה דברי סופרים כד"ת אבל בנר המוסיף אשר הוא מוסיף זאת מרצונו הטוב ותשוקת לבו בזה רשאי לבקש שכרו בעוה"ז כי אינו קדוש כ"כ. לכן בא לשלול סברא זו באמרו הנרוי"ת הללו קודש הם רי"ל לא מיבעיי הנר האי שתקנו הווי"ל לחוב על כל בר ישראל רק אפילו הנרוי"ת מספר רבים שכל אחד ואחד מוסיף מעצמו מצד הידור מצוה ומחייב

ידוע קושיית הבית יוסף (בסי' עת"ר) למה קבעו חכמים להדליק חי ימים והלא ליום אחד הי שמן להדליק, ונ"ל עפי"מ שידוע שאין הברכה שורה בדבר המדוד אלא בדבר הסמוי מן העין והווי רק בברכה שנתן מהקבי"ה עיי שליח משא"כ בברכה שבא מהקבי"ה בעצמו ולא עיי שליח אז אין שום דבר יכול לעכב לברכה שתחול, ושורה הברכה אף בדבר המדוד ומשוער, והיינו שאנו מתפללין בברכת השנים ברך עלינו הי אלוקינו וכו' ותן ברכה, דייקא אתה בעצמך תן ברכה ולא עיי שליח, והנה כזה אמרו רי"ל במסי שבת בענינא דחנוכה ולא היי בו להדליק אלא יום אחד, וכיון שהיי נס בשעת הדלקה שלא נבער מן השמן רק חלק שמונית ואי"כ מיושב הקושיא דראוי להיות רק זי ימים חנוכה דלמי"ש הי נס ביום ראשון כמו בשאר הימים כנ"ל.

☆

יש לומר בטעמא דמילתא שנקרא יום אחרון של חנוכה בשם יזאת חנוכה, על פי דאיתא בתנחומא פרשת נשא על הפסוק ביום השביעי נשיא לבני אפרים, ביום השמיני נשיא לבני מנשה, ילמדנו וכו' נר חנוכה שהותיר בה שמן וכו', הנותר ביום היי"ת עושה לו מדורה ושורפו, לא יאמר אדם איני מקיים מצות זקנים הואיל ואינו מהתורה, אמר הקבי"ה כל מה שגזרין עליכם תקיימו שעל דבריהם אני מסכים, תדע לך שבשעה שבירך יעקב כתיב וישם את אפרים לפני מנשה, וקיים הקבי"ה גזירתו שהקריב אפרים תחילה, עכ"ל, ובוה אני מבין דברי הגמרא לענין נר חנוכה דמברך וצוננו מדכתיב לא תסור, ואומר אני כי הפסוק מרמז לדברי המדרש שאמר לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך, שגם אני מסכים לדבריהם, וראיה

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם

לכל העולם בוודאי הוא החשוב והיקר בעיניו ית', והמצריים אמרו שבשבילם הוא כדי שיכינו תבואה ולא ימותו ברעב, ולכן הודיעו דבר סזה מן השמים למלכם ואדונם, אך יוסף בגודל חכמתו אמר להם: אין החלום בשבילכם כי אם בשביל איש אחד כדי שיעלה לגדולה על ידי זה, ומחאי טעמא יעץ ואמר "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם", וכששמע זאת פרעה הבין עומק דבריו ואמר לו: "אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך", כי לא היה אחד שידע לפתור החלום, ומזה ראייה דעיקר החלום היה רק למענך, ולכן "אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי".

(שער בת רבים)

ויתנכר אליהם וידבר אתם קשות

מסופר שפע"א בא הרה"ק בעל "דברי יחזקאל" משינאווא זי"ע לשבות בעיר אוהעל, ובעת ההיא שימש שם ברבנות הגה"ק ר' משה יוסף ט"ב זצוק"ל (בן מרן הייט"ל זי"ע וחתן הגה"ק ר' דוד מקשאנוב בן הרה"ק מצאנז זי"ע), והי' שם איש אחד שלא קיבל מרות מאת המרא דאתרא, והאיש ההוא בא לפני הרה"ק משינאווא וביקש ממנו שיכתוב מכתב לאחד מחסידיו שיתרצה להשתדך אתו, ואמר לו הרה"ק משינאווא שיכתוב, ואחר השבת בא הנ"ל עוה"פ לידע מה נעשה, אז אמר לו הרה"ק משינאווא שלפי דעתו אין זה שידוך הראוי, וחשב הנ"ל שבוודאי אומר לו כן בשביל שהוא אינו נכנע להרב דמתא שהוא חתן גיסו, הוציא הרה"ק משינאווא את המכתב והראה לו שהיא כתובה כולו, ואמר לו שבאמת הי' בדעתו מתחילה שאין זה שידוך כראוי אלא שחשש אולי בא לו זה בדעתו מחמת עצלות שאינו רוצה לכתוב, ע"כ אמר לו שיכתוב וכן עשה שכתב, והיות שלא נשתנה דעתו גם אח"כ א"כ בוודאי שהאמת אתו ואין זה ראוי לו. ובזה פי' הרה"ק משינאווא הפסוק "ויתנכר אליהם וידבר אתם קשות", ובתרגום מפרש "חשב מה דמליל עמהון", ואין זה הפי' לפי פשוטו, והנה יוסף היה רוצה שאחיו יסבלו קצת ולהמתיק בזה שלא יקבלו עונש על מכירתו, אבל אולי הי' כוונתו בזה להתנקם מהם, והנה אם אדם נוקם בחבירו הוא לא יודע איך לדבר, כי בוער בו כעסו אבל אולי היה כוונתו בזה להתנקם מהם, והנה אם אדם נוקם בחבירו הוא לא יודע איך לדבר, כי בוער בו כעסו אבל אם הוא חושב כל דיבור שמוציא מפיו אז בוודאי אין כוונתו להתנקם, וזה פי' ויתנכר אליהם כי יוסף עשה עצמו כמי שלא הכיר אותם, והי' קשה להתרגום איך זה אפשר אולי היה לו איזה פניה בדבר וכוונתו היתה לנקום בהם, על כן חשב מה דמליל עמהון, היינו כל דיבור שהוציא מפיו כמו שאין לו שייכות בדבר.

(אור פני יהושע)

סיפר הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע: מעשה שהי' אצל הבעש"ט הק' זי"ע שנסע פע"א עם תלמידו הרה"ק ר' מענדל מבאר זי"ע, והי' באמצע הדרך ויצא ר' מענדל למים, ואמר לו הבעש"ט יהי' לך בטחון אמיתי בהשי"ת ויזמין לך מים, וכן עשה, ונזדמן לו ערל אחד ושאל אותם אם פגעו בססים שנאבדו ממנו, וזה כבר שלשה ימים שהוא הולך לבקש אחריהם, ושאלו אותו אם יש לו מים, ואכן נתן לר' מענדל לשנות מים, אח"כ שאל ר' מענדל לרבו הבעש"ט הק': היות שכל סיבת זה הערל לא היה כי אם למעני להרוות צמאוני, מה אם כן היה צריך לנסוע זה שלשה ימים, השיב לו הבעש"ט: דע, שהשי"ת הזמין לך אותו כבר מקודם, כדי שברגע שיהי' לך בטחון אמיתי בו ית' ימלא חסרונו, והוסיף הרה"ק ר' פנחס מקאריץ על זה: הרי לנו גודל כח הבטחון, שהשי"ת מזמין למלא משאלות האדם קודם שיהי' לו זה הבטחון, על דעת שיהי' לו בטחון אמיתי, ובזה יל"פ דברי האוהחה"ק שמפרש את הפסוק "ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם" שפרעה חלם כל לילה במשך השנתים ימים זה החלום אלא שתמיד שכח מה שחלם, אולם זה הפעם "מקץ שנתים ימים" חלם ולא שכח, עיי"ש, ולכאורה יש להבין מה היה צורך לכך שיחלום חלום זה כל לילה, אולם לפי האמור מוכן כי היות ובתחילה בטח יוסף בשר המשקים ונענש "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו" עד שיהי' לו בטחון אמיתי, אולם הקב"ה הזמין גאולתו קודם ופרעה חלם חלומות אלו כל לילה במשך שנתים ימים, כדי שיהיה מוכן לגאולת יוסף מיד כשישיג הבטחון האמיתי בה'.

(אמרי פנחס)

ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם

מעשה שהי' בעיר פראג ושני גבירים נגידי עם שהיו שכנים, שבאו להתדיין לפני הגאון בעל הנודע ביהודה זצ"ל: איש אחד מנגן בכינור עבר סמוך לבתיהם שעמדו זה כנגד זה, וינגן על מיתריו ניגונים השוכים לב האדם, נחלקו השניים זה אמר לכבודי בא לנגן וזה אמר אך למעני בא לנגן, והיות שהממון לא הי' יקר בעיניהם התערבו על סכום גדול, ובאו אל הנודע ביהודה שיכריע בחכמתו כי רבה, לאחר שערך כל אחד טענותיו כי אך לו משפט הכבוד, והגאון שמע את טענותיהם, הניחו לפניו סכום חשוב כ"מעות פסק" להגיד להם דבר משפטם, ויען הרב ויאמר להם בצחות לשונו: האמת אגיד לכם, שלא בא לנגן לא בשביל זה ולא בשביל זה, כי אם למעני בא, כדי שארויח "מעות פסק", והנה כי כן כאן, פרעה אמר בלבו כי אם הראו לו מן השמים חלום הנוגע

בשפתי צדיקים לימי חנוכה

נר חנוכה מגינא ומצלא

פע"א נכנס חסיד אחד להרה"ק המהרש"ב מליובאוויטש זי"ע אחר חג השבועות, אמר לו הרש"ב הרי הנך סוחר בעצי יער, לפעמים מוכרח את לשבות כמה ימים רצופות ביער, ובכן אני מציע אני לך כשיגיע ימי חנוכה אל תשכח לקחת נרות עמך ותראה שיראה נרות גדולות, וברכו לשלום, החסיד יצא מהחדר מלא התפעלות הלא ימי קיץ עכשיו ומה להרבי עם נרות חנוכה, אבל כחסיד מאמין ברבו, קיבל את דברי רבו, בימי חנוכה הבא נזדמן לו לנסוע ליער עקב מסחרו, ונזכר מדברי רבו והכניס לתוך תרמילו נרות חנוכה גדולות כציוו רבו, ובעת ערב התנפלה עליו לפתע שודדים ושדדו לו כל רכושו שהי' סכום כסף גדול מאד, ואמרו לו שיכון עצמו למיתה, והוא התחיל לבקש על נפשו מהם כי נתן להם כל ממונו ושיניחו לו לחיות, אבל הם אמרו לו שהם מפחדים שמא ילך ולהלשין עליהם, הלכך הם הולכים להרוג אותו, כשראה שכלתה אליו הרעה ביקש מהם שיתנו לו בקשה האחרונה שנהוג לתת, ונתנו לו, אז ביקש מהם ואמר להם שהיות שהוא יהודי והיום היא חנוכה אצל היהודים ומדליקים נרות, שיניחו לו להדליק נרות חנוכה, ונתנו לו רשות, והדליק את הנרות בלב נשבר, ובאותו זמן נכנס ליער פריץ של היער, עם משרתיו וחיליו, ולפתע ראה מרחוק את הנרות דולקות ולא מצא חן בעיניו, אמר למשרתיו לילך לשם לראות מה פשר הנרות, והלכו שלם ומצאו את השודדים שמכינים עצמם להרוג את את היהודי, ותפסו את השודדים ושחררו את היהודי, וכך ניצל החסיד ע"י ראיית רבו למרחוק.

נס גדול על ידי המנורה

הרבנית הצדקנית המפורסמת מרת פערל בת הרה"ק המגיד הק' מקאזניץ זי"ע אמו של הרה"ק ר' חיים מאיר יחיאל ממאגלניצא זי"ע סבלה הרבה מצער גידול בנים ולא נתקיימה אצלה ילדיה שנעדרו בילדותם ה", ואבי' הרה"ק המגיד זי"ע הי' תמיד מבקש מאת צדיקי הדור עבור בתו שיתקיימה ולדותיה, פ"א נזדמן הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע לקאזניץ וביקש המגיד ממנו שיברך את בתו, ביקש הרה"ק מבארדיטשוב מאת המגיד שיתן לו את מנורת חנוכה שלו, והוסיף לומר: יאמין לי כבודו שאיני עובר על "לא תחמוד" ... ונתן לו המגיד את המנורה, נטל הרה"ק מבארדיטשוב את המנורה ואמר "הריני נתן מנורה זו דרשה געשאנק לחתונת נכדו אשר יולד לבתו, ועד יום חתונתו הנני מפקיד זה אצל כבודו, ורשאי להשתמש בה", והחזיר את המנורה להמגיד, וברכת צדיק עשתה רושם ובתו של המגיד נפקדה בכך זכר ונקרא שמו בישראל חיים מאיר יחיאל "מאיר" ע"פ ציוו של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע באמרו: "שהוא עתיד להיות מאיר לכל העולם בתורתו", וכסגולה לאריכת ימים הוסיפו לו את השם "חיים" מלפניו, והשם "יחיאל" מלאחריו, ונקרא חיים מאיר יחיאל, ה"ה השרף ממאגלניצא.

מא"י חנוכה

סיפר הרה"ח ר' ישראל זאב פאנעט (נכד הרה"ק המרא"ה יחזקאל זצ"ל) שהוא הרבה להסתופף בצל הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע, ושנים רבות היה סובל מחולי ומכאוב ולא היה בקו הבריאות, ולא מצא מזור ותרופה לגופו, פעם אחת היה בימי חנוכה בבעלזא, וכשנכנס אל הקודש פנימה בפתקא ופדיון נפש שאל לו הרה"ק: ר' ישראל וואלף מה המצב אודות בריאות הגוף, השיב ר' ישראל זאב: הרופאים אומרים שאסע למדינה רחוקה במדינות החמים, כי היה אז תקופת חנוכה שאז קר מאוד, ולו היה עכשיו מזג אויר נאה כבחודש "מאי" (תחילת הקיץ), אזי היה זה רפואה טובה עבורו, נענה הרה"ק מבעלזא ואמר: תישאר כאן אתנו לימי חנוכה דהרי מצינו בגמרא "מאי" חנוכה, שבחנוכה נשפע ההשפעות כבחודש "מאי", והנה זה פלא שבאותו יום נשתנו סדרי בראשית, ובשיא הכפור של גאליציע, נשתנה לאחת מזג אויר לכמה ימים טובים ונאים, ויהי הדבר לשיח בפי כל, ומני אז לא ידע ר' ישראל זאב חולי ומכאוב. (כתבי החסידים)

חבש כובע ישועה בראשו

רביה"ק זי"ע אמר פע"א שזקינו מרן בעל ייטב לב זי"ע הי' חבוש בשטריימל בכל שמונת ימי חנוכה (עי' ליקוטי מהרי"ח). אבל מכיון שאביו מרן הבעל קדושת יו"ט זי"ע לא חבש שטריימל בהדלקת נר חנוכה ע"כ אינו רוצה לשנות ממנהג אביו, ופע"א סיפר רבינו ז"ל ליבלחט"א כ"ק מרן רבינו שליט"א שבשנה ראשונה אחר הסתלקות הייטב לב ומרן הקדיו"ט מילא את מקומו, שינה הקדיו"ט ממנהג אביו הק' שהי' חובש לראשו ביומי חנוכה את השטריימל בשעת הדלקת הנרות, והקדיו"ט לא חבש השטריימל, וכאשר שאלו אותו על זה למה שינה ממנהג אבותיו, השיב, שבתור אדם פרטי לא היה דרכי ללבוש את השטריימל שהוא מנהג הצדיקים, שאיני נחשב כאחד מהם, אמנם מחמת כבוד הציבור שבאו לחזות בהדלקת הנרות הייתי צריך לחבש השטריימל, אבל לא עלה בדעתי שיבוא מאן דהוא לראות הדלקת הנרות, כי מי אני שיבואו חסידים לראות את עבודתי, לכן לא לבשתי בגדי שבת בהדלקת הנרות, ע"כ, וכן נהגו אחריו מרן העצי חיים ורבותה"ק זי"ע.

כתבה זקוק לה

סיפר רביה"ק שבימי חנוכה של שנת תרנ"ט בא שליח משינאווא לסיגעט להקדיו"ט להודיעו שהגה"ק משינאווא זקוק לרחמי שמים, ובאותו לילה אחרי שהכינו את הנרות להדלקה, כאשר התחיל הקדיו"ט להדליק הנרות, לא עלתה בידו להדליק, וכל פעם שהדליקו נכבו, והחליפו כמה פעמים את הפתילות, ובקושי רב עלה בידו להדליק, אחרי כמה ימים ביום ו' טבת הגיע הידיעה שנצחו אראלים את המצוקים והגה"ק משינאווא נסתלק לשמי מרום, אמר הקדיו"ט אשר כבר אז בימי חנוכה כאשר נכבו הנרות, הרגשתי שככה נר ישראל, וסיים רביה"ק שהוא עמד אז אצל אביו בשעת מעשה.

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

מרון, וז"ש וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני עבדיו, ולכאורה איזה ראי' והוכחה ה' לו לפרעה שדווקא פתרונו של יוסף הוא הפתרון האמיתי, אכן לפי המדובר יובן, דהי' קשה לפרעה על פתרון החרטמים דהענין של שבליס מורה על רעב ושבע, איך עדיין נתקשה להביין מדוע חלם זאת בראש השנה, אך כאשר פתר לו יוסף ותידן לו כל הספיקות או וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני עבדיו.

☆

ובזה יובן המסורה עה"פ יעשה פרעה ויפקד פקידים, ואידך ויפקד המלך פקידים, דהנה ידוע דבראש השנה הקב"ה נקרא מלך שאו ממליכים אותו כדברי הגמ' אמרו לפני מלכות כדי שתמליכוני עליכם, והוה כוננת המסורה יעשה פרעה ויפקד פקידים, יען ויפקד המלך, דייקא פקידים, שכעת בראש השנה נגזר על כל זה דאפי ריש גירותא משמיא מוקמי לה.

☆☆☆

ויקראו לפניו אברך. פירש"י בדברי אגדה דרש ר' יהודה אברך זה יוסף שהוא אב בחכמה ורך בשנים, אמר לו ר' יוסי בן דורמסקית עד מתי אתה מעוות עלינו את הכתובים אין אברך אלא לשון ברכים, והנה לכאורה קשה הלא ע' פנים לתורה וכפטיש יפיצין סלע ואיזה עיוות יש כאן, והנראה בזה דהנה מצינו הלשון המורגל בפי חז"ל יניק וחכים וכן הוא הסדר הנכון, ורצונו לומר הן אמת דהוא יניק אבל הוא חכם גדול, ובלשון זה הוא נדרש לשבח, אבל אם נאמר להיפוך חכים ויניק הוי לגנאי, כאילו אמר הן אמת שהוא חכם אבל יש בו ריעותא שהוא יניק, והשתא לפי דרשת ר' יהודה הו"ל לקרותו רך אב כמו יניק וחכים ולא אברך שהיא חכים ויניק, והוה שאמר ר' יוסי בן דורמסקית עד מתי אתה מעוות עלינו את הכתובים, דלפי דרשתך הם מעוותים וכתובים למפרע ולכן דרש הוא לשון ברכים.

☆☆☆

ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש. וברש"י אי' ומדרשו מי שאמר לעולמי די יאמר די לצרותי, ולכאורה מהו השייכות בין זה לזה, וי"ל כי ידוע ששך שנות חיי האבות הקדושים הוא חמש מאות שנה, כנגד מהלך העולם שהוא חמש מאות (ירושלמי ברכות פ"א ה"א), נמצא שיעקב ידע כמה יהיו מספר שנות חייו, לפי סך השנים שהניחו לו אבותיו, ולפי"ז אילולא אמר הקב"ה לעולמו די, והייתה העולם נמתחת יותר ממידתה עתה, היה יעקב אבינו גם חי יותר, והנה מדרך העולם, שעל איש רך בשנים אומרים: עוד יש לו עת לחיות חיים טובים, ועדיין לא עברו עליו רוב שנותיו, אולם כאן אצל יעקב שמעט השנים נשארו לו לחיות עלי אדמות, לכן אמר: "מי שאמר לעולמו די" רצ"ל שעתה מהלך העולם הוא רק חמש מאות שנה, אם כן לא נשארו לי רק שנים מעטות, על כן "יאמר די לצרותי" שאחיה עכ"פ המעט אשר לפני בטוב. (עדות ביוסף)

ועל השנות החלום פעמים כי נכון הדבר מעם האלקים וממדה האלקים לעשותו. ויל"פ עפי"ש הוזה"ק כי יש ב' מיני חלומות א' ע"י מיכאל וא' ע"י גבריאל, ויש בכל אחד מעלה וחסרון, הא' יש בו מעלה שכל דבריו מתקיים ואין בו שום דבר בטל, והחסרון היא שלפעמים יגיד על זמן רחוק ולא בקרוב יבוא, והב' הוא להיפוך שיש בו דברים בטלים שאינם מתקיים, אמנם אם יהא החלום דבר המתקיים יבוא בקרב הימים, נמצא כאשר רוצה הקב"ה להראות לאדם חלום שידע שיבוא בקרוב וגם יתקיים כולו, אז שולח לו החלום ב' פעמים פעם אחד ע"י מיכאל ופ"א ע"י גבריאל, ואז יש לו ב' המעלות גם יחד, ומסיבת זה חלומו של פרעה נתקיים כולו ולא ה' בו שום דבר בטל והי' מעותד לבוא תיכף, ולכן חלם ב' פעמים בסגנון אחד ממש, וז"ש יוסף ועל השנות החלום פעמים הוא לב' טעמים, א' כי נכון הדבר, מלשון אמת נכון הדבר, וגם ממדה האלקים לעשותו, ולכן הזכיר לחלום לו פעמים ע"י מיכאל וגבריאל כאמור.

☆☆☆

ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים. והקשו המפ"י מי שם את יוסף לאיש שר ויועץ, הלא לא בקש ממנו רק שיפתור לו חלומו, ויש לבאר עפי"ש שאמרו חז"ל (ראש השנה דף ו) דבראש השנה יצא יוסף מבית האסורים, ולפי הנראה מדברי הגמ' שם משמע דגם החלום של פרעה ה' בליל ראש השנה, והנה איתא בגמ' (שם ט"ו) בארבעה פרקים בשנה העולם נידון בפסח על התבואה ובראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון עיי"ש. והשתא מובן שפיר הענין הנ"ל והוה שאמר יוסף ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים, פי דכיון שהוה החלום ה' בראש השנה ולא בפסח שאז הוא זמן הדין של התבואה, אל תדמה בנפשך שלא פתרתיו לך את החלום בפתרון האמיתי, אלא מפני כך חלמת זאת בראש השנה כדי שפרעה ירא איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים, והאיש הזה נדון בראש השנה בגזירת מי ישפל ומי ירום, ולכן חלמת זאת בראש השנה דמתוך כך יצמח ישועה לאדם.

☆

ולפי"ז יש לתרץ מאי דכתיב ויקרא פרעה את כל חרטומי מצרים ואת כל חכמי ויספר פרעה להם את חלומו ואין פותר אותם לפרעה, ונתקשו בזה כל המפרשים היתכן לומר דכל שרי צוען וחרטומי מצרים וחכמיה לא ידעו ולא יבינו לפתור את החלום לפרעה, ואיך לא התבוננו שהשבליס מורים על התבואה ועל הפרנסה, אמנם לפי האמור א"ש דלכך לא יכלו לפתור את החלום דהי' קשה להם דאם החלום מורה על שובע ורעב א"כ למה חלם זאת בראש השנה שאז זמן הדין של אדם, ולכן פתרו לו החלום מורה דשבע בנים יוליד ושבע בנים יקבור, ומשו"ה חלמת זאת בראש השנה שאז כל באי עולם נידונים ועוברים לפניו כבני

פרפראות לחכמה לימי חנוכה

למען הציל אותו מידם ולכן רצה להשליכו בבור זה דייקא, ולפיז מה שאמר הכתוב והבור רק אין בו מים היינו מים אין בו ואף גם נחשים ועקרבים אין בו, כי כונת הכתוב הוא להעיד על ראובן שכל כוונתו הי' להציל אותו וא"כ גם נחשים ועקרבים לא היו בו, אכן אם אנתנו אומרים כדברי הגמ' מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, א"כ עיקר כוונת הפסוק לפרסם הנס של הקב"ה דאע"ג שהיה שם נחשים ועקרבים אעפ"כ הציל אותו הקב"ה, והנה אם אמרין פרסומי ניסא עדיף א"כ בוודאי מוכרחים אנו ללמוד הפי דקרא שבא לפרסם הנס של הקב"ה ולא להעיד על ראובן כי פרסומי ניסא עדיף, והנה אמרין בגמ' הטעם שנו חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה משום דלא שלטא ביה עינא וליכא פירסומי ניסא, ומכאן חזינן דפרסומי ניסא עדיף, וממילא ע"כ שבא הכתוב להורות על פרסום הנס של הקב"ה דאף שהיו בבור נחשים ועקרבים אעפ"כ הציל אותו הקב"ה, וע"כ שדרשינן מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. (בגדי אהרן)

☆

בגמ' (שבת כא) אמר ר' כהנא דרש ר"ג בר מניומי משמ' דר' תנחום נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי, ואמר ר' כהנא דרש ר"ג בר מניומי משמ' דר' תנחום מאי דכתיב והבור ריק אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. וצ"ב מהו סמיכת המאמרים, ונראה דהנה איתא בילקוט ראובני (בהעלות יא). מה ענין פרשת נרות לפרשת המועדים, לומר לך שעתיד הקב"ה לחדש ע"י נרות יום טוב, ואיזהו זה חנוכה, ובה יש לומר בטעמא דמילתא שאמרו חז"ל נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה, דמשום דסמך למצוות סוכה, הו' לה דינא כסוכה, והנה מה שהוציא דיוסף דיבה על אחיו שהגיד לאביו שאוכלין אבר מן החי, וכבר נתחבטו המפורשים בזה, ותירצו שאכלו מפרכת דשרי לישראל כיון דבשחיטה תלי' מילתא, אבל יוסף ס"ל דבמיתה תלי' מילתא, דיתא בגמ' (חולין כג) כשר בפרה פסול בעגלה, כשר בעגלה פסול בפרה, ופריך ויהא פרה כשרה בעריפה בקל וחומר, מה עגלה שאינה כשרה בשחיטה כשרה בעריפה, פרה שכשרה בשחיטה אינו דין שכשרה בעריפה, וכתבו תוס' שם דלא דווקא פרה והוא הדין חולין וקדשים, עיי"ש, ומסיק אמר קרא הערופה, זאת בערופה ואין אחרת בעריפה אלא בשחיטה, והקשו תוס' הא אמרין לקמן הערופה להורות כשהיא שלימה ולא לזאת בעריפה, ותירצו מדסמך לה ליקף לה, אם כן מכח סמיכות ליקף לה דבשחיטה תלי' מילתא, ואם כן יש תירוץ להשבטים שאכלו מפרכת, ויוסף הוציא עליהם דיבה, וראוי להשליכו לבור נחשים ועקרבים, והשתא ניהא שדרש הני תרי ביחד נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה, וקשה מה ענין סוכה לחנוכה, אלא כדאיתא בילקוט ראובני סמך פרשת נרות למועדים לומר לך שעתיד הקב"ה לחדש ע"י נרות יום טוב, ואיזהו זה חנוכה, ולכך דינו בגובה כסוכה, ואם כן חזינן דדרשינן סמוכים, ושפיר צדק אחי יוסף במה שהשליכו לבור של נחשים ועקרבים, לכך דרש נמי הך דרשה מאי דכתיב והבור ריק אין בו מים אבל נחשים ועקרבים יש בו.

בגמ' (שבת כא) אמר ר' כהנא דרש ר"ג בר מניומי משמ' דר' תנחום נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי, ואמר ר' כהנא דרש ר"ג בר מניומי משמ' דר' תנחום מאי דכתיב והבור ריק אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. וצ"ב מהו סמיכת המאמרים, ויתבאר בהקדם לפרש הפסוקים בפר' וישב ועתה לט' ונהרגו ונשליכוהו באחד הבורות וגו' וישמע ראובן ויצלוהו מידם ויאמר לא נכנו נפש ויאמר אליהם ראובן השליכו אותו אל הבור הזה אשר במבר ויד אל תשליכו בו למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו, ונראה דהנה ידוע שבמדבר מצויים נחשים ועקרבים כמ"ש המוליך במדבר וגו' נחש שרף ועקרב, וממילא בסתר בורות שבמדבר מצויים נחשים ועקרבים ודעת אחי של יוסף הי' להמיתו לכן אמרו ונשליכוהו באחד הבורות, באיזה בור שנמצא במדבר נשליך אותו שמה ובוודאי היה בו נחשים ועקרבים כדי להמית אותו, אכן דעתו של ראובן הי' להצילו והיה מבקש ומהוד עד שמצא בור אדום שלא היה בו נחשים ועקרבים לכן אמר השליכו אותו אל הבור הזה, בו זה דייקא שאין בה נחשים ועקרבים, לכך מסיים הכתוב ואומר

☆

בגמ' (שבת כא) אמר ר' כהנא דרש ר"ג בר מניומי משמ' דר' תנחום נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי, ואמר ר' כהנא דרש ר"ג בר מניומי משמ' דר' תנחום מאי דכתיב והבור ריק אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. וצ"ב מהו סמיכת המאמרים, והנל"פ בדרך דרוש עפ"י ש שהקשה התוס' שם אמאי לא קתני ימעט כמו גבי מבוי דתני ימעט משום דהוי דרבנן ותני תקנתא, עיי"ש, ואפשר לומר עפ"י ש הראשונים דכל דבר שיש לו שורש מן התורה הי' כדאורייתא, והנה כתב הרמב"ן על הא דהקריבו הנשיאים בחנוכת המזבח ולא אהרן משום דשליך גדולה משלהם דהקרבנות הוא רק בזמן שביהמ"ק היה קיים ולא כן המנורה שיש לנו נר חנוכה שקיימת לעד, וא"כ יש לנר חנוכה רמז בתורה והוי כדאורייתא, ומשום הכי שפיר קתני פסולה, אכן בס' זרע אברהם כתב דמשום הכי לא הקריב אהרן בחנוכת המזבח משום חטא העגל ואין קטיגור נעשה סניגור, אך לכאורה יש לדחות טענה זו דהנה איתא במדרש דאדרבה דייקא משום הכי זכה אהרן להיות כהן בשביל שמסר עצמו עבור כלל ישראל שאמר מוטב יתלה הסרחון בי ולא בהם, וכוונתו לשמה היתה, והשתא שפיר יובן סמיכות המאמרים דהנה גם אצל ראובן הציל את יוסף רק במחשבה דבמעשה לא הי' הצלה ואדרבה הרי נתנו לבור של נחשים ועקרבים, ומנ"ל דאזלינן בתר מחשבה, ולכן דרש רב כהנא מקודם נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה "פסולה" ולכאורה יקשה קושיית התוס' אמאי לא קתני ימעט דהרי דרבנן הוא, וע"כ צריך לומר כיון דיש לו שורש ורמז בתורה מזה שלא חניך אהרן במזבח משום דשליך גדולה משלהם שהיא קיימת וזה נר חנוכה, וקשה דילמא משום דאין קטיגור נעשה סניגור, וע"כ דבתר מחשבה אזלינן, וכוונתו לשמה היתה, וא"כ גם אצל ראובן אזלינן בתר מחשבתו, ושפיר יוכל לדרוש דנחשים ועקרבים יש בו ואעפ"כ העידה תורה למען הציל אותו מידם, דכוונתו היתה לטובה. (זכרון מנחם)

בגמ' (שבת כא) אמר ר' כהנא דרש ר"ג בר מניומי משמ' דר' תנחום נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי, ואמר ר' כהנא דרש ר"ג בר מניומי משמ' דר' תנחום מאי דכתיב והבור ריק אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו. וצ"ב מהו סמיכת המאמרים, ויתבאר בהקדם לפרש הפסוקים בפר' וישב ועתה לט' ונהרגו ונשליכוהו באחד הבורות וגו' וישמע ראובן ויצלוהו מידם ויאמר לא נכנו נפש ויאמר אליהם ראובן השליכו אותו אל הבור הזה אשר במבר ויד אל תשליכו בו למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו, ונראה דהנה ידוע שבמדבר מצויים נחשים ועקרבים כמ"ש המוליך במדבר וגו' נחש שרף ועקרב, וממילא בסתר בורות שבמדבר מצויים נחשים ועקרבים ודעת אחי של יוסף הי' להמיתו לכן אמרו ונשליכוהו באחד הבורות, באיזה בור שנמצא במדבר נשליך אותו שמה ובוודאי היה בו נחשים ועקרבים כדי להמית אותו, אכן דעתו של ראובן הי' להצילו והיה מבקש ומהוד עד שמצא בור אדום שלא היה בו נחשים ועקרבים לכן אמר השליכו אותו אל הבור הזה, בו זה דייקא שאין בה נחשים ועקרבים, לכך מסיים הכתוב ואומר

עניינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בדיני וגדרי ערב וערב קבלן

אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך.
(מקץ כז, ט)

בתורת ערב קבלן באם וע"כ הקשה רב חסדא שאין ראי' מיהודה, ואה"נ מייתי קרא דראובן וגלי לן ביהודה, עיי"ש בדבריו.

והנה הטעם שערב משתעבד ללווה משמע בגמ' וכן בראשונים דבההיא הנאה שהלווה מאמינו ומוציא ממון על פיו בההיא הנאה משעביד נפשיה, והמחנה אפרים (בהל' ערב סי' א') כתב דבד' הגמ' גופא אפשר ללמוד ב' אופנים דהא דאמר' דבההיא הנאה משעביד נפשיה היינו שדייקא שיש לו הנאה יכול לשעבד נפשיה, ובלא"ה לא יכול לשעבד נפשיה, וה"ה בשאר מילי בעלמא דדיבור לחוד בלי שום קנין לא יכול לשעבד נפשו, או דאפ"ל דבעצם יכול לשעבד נפשו אפי' בדיבור בעלמא, והא דאמר' בגמ' דמשעביד נפשיה ע"י ההיא הנאה, היינו משום דערבות הוי כאסמכתא (פי' שאמר להמלווה אם לא יפרע לך אני אשלם לך) ואסמכתא לא קניא (פירש"י כיון שהי' בטוח שהלווה יפרענו, ואם הי' יודע שלוה לא ישלם לא הי' נכנס לערבות), וע"כ אמר' דערבות לא הויא כאסמכתא דערבות איכא הנאה שהמלווה סומך עליו ומוציא ממון על פיו, אבל באמת שבדיבור לחוד ג"כ יכול לחייב עצמו.

ובגמ' משמע כלישנא בתראא שבעצם יכול לחייב עצמו בלי שום הנאה ובדיבור לחוד, והא דאמר' בגמ' דאית ליה הנאה הוא משום שלא יהי' כאסמכתא, וכן משמע בהדיא דהגמ' בב"ב (שם) הקשו ולמ"ד אסמכתא לא קניא, ערב היכי משתעבד וע"ז תירצו דבההיא הנאה קמשעביד נפשיה, ומשמע דבלאו קושיא זו ניחא ליה, הא דערב משתעבד אפי' בדיבור בעלמא.

וכן פסק הרמב"ם (בהו"א מהל' מכירה הט"ו) דיכול אדם לחייב עצמו בדברים אע"פ ששניהם מודים שלא הי' אצלו כלום שהרי חייב עצמו כמו שישתעבד

בגמ' בבא בתרא (קעג:) במתנ"י איתא המלווה את חבירו ע"י ערב אל יפרע מן הערב תחילה, ואם אמר לו הריני מלווה לך המעות על מנת שאפרע ממני שארצה יפרע מן הערב (היינו ערב קבלן), רשב"ג אומר אם יש נכסים ללווה בין כך ובין כך לא יפרע מן המלווה תחילה.

אמר רב הונא מנין לערב שמשעבד שנאמר (שם) אני אערבנו מידי תבקשנו, מתקיף לה כו' עכ"ד הגמ'.

ועיי"ש בגליין הש"ס שתמה ע"ד הגמ' עפי"ד השאלתות דמה ראי' איכא מקרא דיהודה שאמר אנכי אערבנו, הרי יהודה גופיה היה הלווה ולא רק הערב כי הוא לקח אתו את בנימין וקיבל עליו שישמרנו מכל פגע, א"כ דינו כדין לווה, ולא רק כערב א"כ מאי ראי' בכך, והאמת שבגמ' לקמן מקשה רב חסדא דאין ראי' מקרא הנ"ל שערב משתעבד כי התם הוי ערב קבלן מדאמר (מב. לו) תנה אותו על ידי ואנכי אשיבנו.

ועל קושיית רב חסדא גופא הקשו המפרושים שלא ציטט רב חסדא בקושייתו הפסוק של יהודה אלא של ראובן שהרי תנה אותה על ידי וכו' אמר ראובן ולא יהודה א"כ מה קושיית רב חסדא, הרי הגמ' הביא ראי' שערב משתעבד מיהודה מזה שאמר אנכי אערבנו, ורב חסדא הקשה מקרא דראובן מאנכי אשיבנו וכו', והמהרש"א בח"א תי' על קו' הנ"ל שמשמעות קו' רב חסדא הוי דבראובן מצינו להדיא בקרא שהי' ערב קבלן דאמר תנה אותו על ידו ואנכי אשיבנו, ויעקב אמר לו לא ירד בני עמכם, ואח"כ בא יהודה והפציר באביו שיתן את בנימין לו, א"כ לא מסתבר שראובן בא בתורת ערב קבלן ולא נתרצה לו, ויהודה בא בתורת ערב סתם ונתרצה לו, דהרי ערב קבלן עדיפא טפי מסתם ערב, אלא עכצ"ל דיהודה ג"כ

א"כ מה מדמה הרמב"ם דין זה לדין ערבות, הרי בערבות לא הוי בכלל מטעם אודיתא, ותו הרי הקצוה"ח כ' בהדיא לחדש דבערב לא יועיל קנין אודיתא א"כ מה אייתי ראי' מערב, וכ' לתרץ דצ"ל דהרמב"ם רצה להביא ראי'ה.

וכולם כא' תמחו ע"ד האמרי בינה דהרי איכא קנין אודיתא א"כ מה ראי' מערב דלית ביה קנין, ובס' מלואי חושן כ' דצ"ל דכוונתו שהרמב"ם לא הוכיח מערב אופן הקנין וכדומה, אלא הביא ראי' מדיני ערב שיש אופן שיכול להתחייב בדבר שאינו חייב בו כלל.

ועיי"ש במלואי חושן שהקשה על ד' הקצוה"ח שחידש שמטעם אודיתא יכול לחייב עצמו בדברים "אע"פ ששניהם מודים" שאינו חייב לו כלום, וקשה הרי הקצוה"ח כתב בהדיא לקמן (בטו"ס א' בס' קצ"ד) דבעי' בקנין אודיתא הודאה גמורה, ולכן צריך דווקא שיהי' בעדים, וא"כ כאן ששניהם מודים שאינו חייב לו כלום יש כאן הודאה נגד הודאה, וא"כ אי אפשר לחייבו מצד ההודאה והאיך מהני זה לקנין ויש ליישב, וצ"ע.

והמחנה אפרים (הל' ערב סי' א') מביא עוד שיטה דהא דאמרי' בגמ' בערב דבהאי הנאה שמוציא ממון ע"י פיו ומהימן ליה עיי"ז משעביד נפשיה אינו רק משום לאפוקי מאסמכתא אלא מעיקר הדין בעינן קנין בערב וזו הקנין, ומביא ראי' מהגמ' בפ"ק דקידושין (ז). דאמרי' דאי אמרה איהי תן מנה לפלוני ואקדש אני לך מקודשת מדין ערב, ערב לאו אע"ג דלא קמטיא הנאה לידיה משתעביד, האי איתתא נמי אע"ג דלא מטיא הנאה לידיה מיקדשא נפשיא, עכ"ד הגמ', ולכאו' קשה האיך יליף קידושין מערבות הרי בערבות יכול לחייב עצמו בדיבור ולשעבד נפשו, אבל גבי קידושין אין האשה מתקדשת אלא בכסף ולא בדברים, וע"כ תירץ דצ"ל דעיקר חיובא דערבות משום דההיא הנאה דקא מהימן ליה חשיב ממזנא שנהנה בשווה פרוטה, וכ"כ הריטב"א (שם) ולפ"ז נמצא דבעינן ההיא הנאה דמהימן דבלא"ה הוי דברים לחד.

ולאיך דסברי (שהצגנו לעיל בהרחבה שיטתם) דלא בעינן אלא כיון דהוי כאסמכתא, צ"ל דהגמ' בקידושין הביא ראי' מערבות למילף דמצינו שם שכדי שלא יהי' אסמכתא אמרי' דבהאי הנאה דמהימן ליה חשיב ממזנא, א"כ ה"ה לגבי קידושין, אבל אה"נ דליכא חשש דהוי אסמכתא מהני' אפי' בלא קנין.

הערב עכ"ל ולא קשה על הרמב"ם דמה מדמה לה לערב, הרי בערב אמרי' דבההיא הנאה משעביד נפשיה משא"כ במחייב עצמו סתם בדברים, אמנם לפי הנ"ל לא קשה ולא מידי דהא דבעינן הנאה בערבות משום דהוי כאסמכתא.

ועיין בקצוה"ח (סי' מ' סק"א) שמביא ד' הרמב"ם ומביא קו' כל האחרונים שתמחו על הרמב"ם האיק שייך להתחייב בדיבור בעלמא בלא קנין ובלא שטר, ועיין ברין שג"כ הקשה כנ"ל ומוסיף דהא בערב נמי בעיא קנין ובההיא הנאה דקא מהימני' ליה משתעביד וכו', עיי"ש, ע"כ מחדש הקצוה"ח דהרמב"ם סבר דיכול לחייב עצמו מטעם אודיתא, דהרי אפילו חפץ יכול אדם להקנות בקנין אודיתא כדאמרי' בב"ב (דף קמ"ט). גבי איסור גיורא שיכול להקנותו ע"י שיודה שהממון הוא של רב מרי ועיי"ש בתוס' שכ' דהוי קנין בין בריא ובין בשכיב מרע והוא קנין מעליא אע"פ ששניהם יודעים וכן העדים יודעין שזה החפץ או הקרקע אינו של פלוני מ"מ קונה אותה ע"י האודיתא של הנותן כמו משיכה וכסף, א"כ ה"ה לענינינו שיכול לחייב עצמו ממון לחבירו מטעם אודיתא.

א"כ מובן דעת הרמב"ם דוודאי בעינן קנין אלא דבחיוב די בקנין אודיתא, משא"כ בערב דאפי' אם הערב יודה בפני עדים הריני מודה לפניכם שאני ערב נמי לא יועיל, וכדפסק הרמב"ם (פכ"ז מלווה ה"א) דערב בעי' קנין קודם חיתום שטרות, ואע"ג דהרי בשעת חתימת השטר וודאי מתחייב אע"פ שאינו חייב מ"מ בערב לא מהני, כיון דהוי כאסמכתא, ע"כ בעינן קנין קודם חתימת השטר, א"כ ה"נ דבעינן קנין ממש, ולא מהניא אודיתא, כי היכא דלא מהני שטר, והקצוה"ח מסיים דלכן האריך בביאורו כיוון דהש"ך כתב בד' הרמב"ם, שהרמב"ם סבר דיכול לחייב עצמו סתם בדברים בלא שום קנין והוא נגד הרבה סוגיות בש"ס, ע"כ האריך לברר ד' הרמב"ם דהא דיכול לחייב עצמו הוא מטעם קנין אודיתא, ודו"ק.

ובאמרי בינה (הל' הלוואה סי' ט"ו) כ' ע"ד הקצוה"ח שכיוון לד' הר"י מיגאש (בתשו' סי' צ"ז) דבדבריו ג"כ מבואר דהטעם דמהני להתחייב בדברים הוא משום קנין אודיתא עיי"ש.

אמנם לפי הנ"ל הקשה דהרמב"ם כתב "שמחייב עצמו כמו שישתעבד הערב" ולכאו' אי נימא כהקצוה"ח ושאר המפרשים דהוי משום קנין אודיתא,



שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרכיבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת מקץ

מו"ה יונה פישער בי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בעטש שליט"א

מו"ה יחזקאל שרגא הירש הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מו"ה אברהם מנחם זוערטהיימער בי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

החתן פנחס איידליס הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארץ שליט"א

מו"ה אברהם לייב בראך הי"ו

המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מו"ה שמואל בראך הי"ו

המלמדים: הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א
והר"ר חיים הירש שליט"א

מו"ה משה גאלדבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה אהרן גאלדשטיין הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה שלמה איצקאוויטש בי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה דוד לייב גרינפעלד הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה משה הערש בראך הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מו"ה ברוך מאיר בראדער הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה חיים בנימין בראך בי"ו

המלמדים: הר"ר עזרא בעטש שליט"א
והר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הנדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

בענין דיני וגדרי הדלקת הנרות במקדש

הי' צריך תיקון וע"ז קאי ד' הרמב"ם פי' המשניות הנ"ל. משא"כ בהל' תמידין ומוספין דבריו מוסבים על הנר שכבה שאז הי' חיוב לרוקן השמן והפתילה ולהדליקם מחדש, הבן.

אבל במאירי (שבת כ"ב:) מובא שיטה אחרת שפעמיים בכל יום הדליקו את הנרות כשיטת הרמב"ם, אבל מחולק עליו וסבר שבבוקר כיבו את כל הנרות והדליקו אותם מחדש. ולפי שיטה זו הדרא קו' לדוכתא דבהפסוק משמע שבבוקר הי' רק הטבה ורק בערב הי' הדלקה, וצ"ע.

ובשו"ת בנין שלמה (הח"ג ר' שלמה הכהן מווילנא) סי' נ"ג מביא ראי' לד' הרמב"ם, מד' הברייתא של חנוכה שכתוב שלא הי' לשם שמן להדליק אפי' "יום אחד" ולשיטת הרשב"א ופירש"י הו"ל לכתוב לילה אחת, דהרי רק בלילה הי' ההדלקה ומשמע שההדלקה הי' ביום, ויש לדון דבריו.

ובשו"ת ערוגת הבושם (א"ח סי' ר"ה) כ' שהרמב"ם בהל' חנוכה (פ' א') כ' שאותו יום שגברו ידם של חשמונאים ביום כ"ה בכסליו הי'ה,

והרבה הקשו דלפי"ז צריכין להדליק מליל כ"ו בכסליו כי הרי ביום כ"ה מצאו השמן, ומכאן ראי' לדבריו ואולי מכאן בנה יסוד שיטתו שביום ג"כ הדליקו את המנורה, וא"כ בוודאי שיש לעשות זכר אפי' בליל כ"ה בכסליו.

והברכי יוסף (סי ע"ד) מביא בשם קדמון אחד שלשיטת הרמב"ם לא קשה קו' הביט יוסף הידוע שביום הראשון לא הי' נס, דבוודאי הי' נס כי הי' להם שמן רק ללילה הראשונה, אבל למחרתו דהיינו בבוקרו של יום כ"ה לא הי' להם וכבר אז נעשה הנס.

ובדברי יואל על המועדים (סי ב"ה) כ' שפלא שלא הביאו הרשב"א והראשונים ראי' מד' הגמ' (חגיגה כ"ד:) דקאמר שולחן כתיב ב"ה תמיד ומנורה לא כתיב ב"ה תמיד, ופירש"י כלומר תמידין האמורין במנורה לא תמיד יומם ולילה קאמר, אלא תמיד מלילה ללילה כתמיד האמור בעולת תמיד, ובחבית כה"ג אבל ביום לא הי' דולק דמערב עד בוקר כתיב וכו' ע"ד.

ובתוס' הק' בשם הר"ר אלחנן דממס' תמיד משמע דנר מערבו הי' דולק כל היום שממנו הי' מדליק ובה הי' מסיים ומסתמא מתמיד הכתוב במנורה נפקא ותו' דמ"מ לא הי' נותן בו שמן יותר משאר נרות, ורק ע"ז נס דולק ובשעה שלא הי' הנס הי' מדליקין אותה בבוקר כדי להדליק ממנה האחרות וכו' עכ"ד ומשמע להדיא דבמנורה לא כתיב תמיד מפני שלא הי' צריכין להדליק כל המנורה בבוקר מלבד נר מערבי, ודפח"ח.

הנה דיני זמני הדלקת המנורה תלויה באשלי ברבוי ומחלוקת הראשונים אית בהו, רש"י בשבת (כב:) וכן דעת הרמב"ן (שם) ובשו"ת הרשב"א (ח"א סי' ע"ט וסי' ש"ט) סברי והדלקת המנורה הי' רק בין הערביים, ובשעת הקטרת הקטורת של שחר רק הטיבו נרות, דהיינו שבבוקר הוציא הכהן הפתילה והשמן של אתמול והכין פתילה ושמן, אבל ההדלקה הי' רק בין הערביים.

ולפי שיטתם מבואר הפסוק בפשטותו והקטיר עליו בבוקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה, ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה, וכדבריהם בבוקר הי' רק ההטבה ובין הערביים הי' ההדלקה, והנרות דלקו מערב ועד בוקר.

והרמב"ם (בפ"ג מהל' תמידין ומוספין הל' י"ב) חולק שבבוקר כשהטיב את הנרות גם הדליק אותם, ובין הערביים הדליקו אותם מחדש, ונמצא דהנרות דלקו מערב עד בוקר ומן הבוקר עד בין הערביים.

ומפירשי הרמב"ם ביארו את דברי הרמב"ם שלכאור' תמוהין דהרי בקרא איתא בהדיא שבבוקר הי' רק הטבה ובין הערביים הי' הדלקה, דכתיב ובבוקר "בהטיבו" את הנרות יקטירנה ובהעלות את הנרות בין הערביים יקטירנה.

וביאר שבו' הרמב"ם (בהל' תמידין ומוספין פ"ג הל' י"ג) מדוייק ח"ל: מהו דישון המנורה כל נר שכבה מסיר הפתילה וכל השמן שנבר ומקנחו ונתון בו פתילה אחרת, והדלקת הנרות היא הטבתם, ונר שלא כבה מתקנו, עכ"ל. ומבואר שיטת הרמב"ם שרק נר שכבה הטיבו בבוקר, ונרות שלא כבו עוד מאתמול לא כיבו אותם אלא תיקנם, ומשמע להדיא שלא הי' חיוב הדלקה אלא חיוב הטבה ורק אותם שכבו הדליקו, משא"כ בערב הי' חיוב הדלקה דהיינו להדליק כל הנרות בין שכבו ובין שלא כבו, ובכך מתיישב לישנא דקרא דבבוקר לא הי' חיוב הדלקה דחיוב הדלקת כל הנרות הי' רק בערב, אבל בבוקר רק נרות שכבו הדליקו.

ובעצם ד' הרמב"ם יש סתירה דכאן כ' הרמב"ם שדישון המנורה הוא להסיר הפתילה והמנורה ולהדליק פתילה חדשה.

והרמב"ם בפ"י המשניות (בפ"ג מס' מעילה) כ' דדישון המנורה להסיר הפחם בראש הפתילה, והרבו דשו בסתירה זו.

ומובא באחרונים בשם הגר"ח מבריסק ז"ל שתיריך לפי דברינו המובאין למעלה דהרי בלשון הרמב"ם (בהל' תמידין ומוספין) המובא לעיל מבואר דנר שכבה "מטיבו" ונר שלא כבה "מתקנו" ומשמע ששני דינים היו בשעת הטבת הנרות שהנר שלא כבה ורק פחם הצטבר בראש הפתילה,

פר שמו טהור
אין די

החנוכה

געדענקט די ווערטער פון הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע:
דראוי והגון לכל בר ישראל שיתנדב בימי החנוכה
'ובפרט ביום ראש חודש טבת' לקופת התנא האלקי

רבי מאיר בעל הנס זי"ע"א

ווען איר בעט ביי די לשם יחוד'ס
פאר די חנוכה ליכט אויף:

- ▶ "גוטע קינדער"
- ▶ א גוט קוויטל
- ▶ סיי וועלכע בקשה

שטיצט פאר דעם די הייליגע

יטב לב פושקע

און קויפט אייך איין די
פארזיכערטסטע סגולה!



וואס מיינט "אלקא דמאיר עננו"?
"שאמר אלקא דמאיר לנו במלכות יון
הקודמות בנס הנרות של חנוכה וכו' הוא
יענה להציל אותנו בנס"
(מהרש"א עבודה זרה דף י"ח ע"ב ד"ה אלקא דמאיר עננו)

פאר א פושקע אדער אויסצוליידיגן א פולע פושקע רופט:
845-782-3091 · 718-387-1213

פנינים וחיידושים בגמרא מס' יומא הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

נר"נ ע"י אחד המג"ש

פניני התורה

ניגוב אחר הנקוה

להגוף לשאוב מימי שבת, וכן בספר קרבן שבת שהוא תועלת גדול להשגת החכמות שרומזים למים ואורות עליונים, ועל כן מנהג חסידים ואנשי מעשה שלא לנגב עצמן אחר טבילה במי המקוה, ניידוע שטרן רבינו ז"ל היה מנגב עצמו בערב שבת רק קצת שעדיין היה נשאר על גופו קצת לחלח מי המקוה.

אלא שכתב בספר כף החיים (רס"ח) שזה דוקא למי שטובל רק ב' טבילות, אבל למי שטובל ה' וכו' טבילות אין צריך לזהור בכך, דכבר הלך אותו המים על ידי ריבוי הטבילות, אלא שאעפ"כ טוב לזהור גם כה"ג, דגם אותם הטבילות הם לכבוד שבת יעו"ש, אבל מפשטות דברי המקובלים וממעשה רב של הרבה צדיקים משמע שאף בכה"ג נוהג ענין זה, אלא שמבואר בספר בן איש חי (שנה ב' פ' לך אות יז) דלמי שקשה עליו לעשות כן (שלא לנגב כל גופו) מצד מזגו אינו צריך לזהור בכך, רק ישאיר מקום אחד בגופו בלא ניגוב (וטוב שישאיר זרועותיו). עכ"ל.

ויש עוד להאריך בזה ואי"ה עוד הוזן למועד

במשנה (דף ל"א): **"פשט ירד וטבל עלה ונסתפג"**.

מסופר על הרה"ק מטשעבין זצ"ל שבילדותו טבל פעם במקוה וניגב באלונטית, ואז נהגו הרבה חסידים לא להתנגב ממימי המקוה והשאירו על עצמם המים, העיר לו חסיד אחד נהיית מודערץ שאתה מנגב.

אמר לו הילד אני יודע מאחד הגדולים שניגב עצמו אחרי המקוה. שאלו החסיד מי הוא זה ואיזהו, אמר לו לא אגיד שמו במקוה כי אסור. התלוצץ החסיד, את הגדולים שלך אתה יכול להגיד נם במקוה, כשיצאו אמר לו הרה"ק מטשעבין בניגון של לימוד משניות (בסוגיון) **"כהן גדול ירד וטבל עלה ונסתפג"**.

(בצילו חמדתי, ירושלים תש"ס ע' קכ"ד)

ולזהשלמת הענין אעתיק מה שכתב בזה בנשמת שבת (ה"א סימן קפ"ד) וז"ל מבואר בפרע"ח (שער השבת) ובספר משנת חסידים (מס' יום השישי פ"ז ס"ח) שראוי

- 1 קהילות אפטיילונגען 2 מודעות וחדשות
- 3 חוק-אפ"ס 4 דברות קודש 5 מסיכות
- 6 שיעורים ודרשות 7 חק וחז"ר 8 מערכת

לאקאלע נומערן
 718-504-2188 **ברוקלין**
 845-537-6660 **קרית יואל**
 845-694-4550 **מאנסי**
 020-8002-9580 **לאנדאן**
 0161-420-8878 **מאנטשעסטער**

קול סאטמאר
 718-305-6942 212-444-9899

צו ספאנסערן \ אדווערטייזין רופט:
748.554.7549

718-305-6942 • 212-444-9899



עולת החודש

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד
הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק',
ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מברבותה"ק על סהרת הקודש

חודש טבת

מו"ה בניציון אהרן ווערצבערגער הי"ו

המלמד:

הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה מנחם יודא שלעזינגער הי"ו

המלמד:

הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה דניאל יוחנן עגמני הי"ו

המלמד:

הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה דוד אלי קטיגא הי"ו

המלמד:

הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה יואל מענדלאוויטש הי"ו

המלמד:

הר"ר יעקב מיכאל היילברויין שליט"א

מו"ה אלעזר פעלדמאן הי"ו

המלמד:

הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה שלמה זלמן שווארטץ - מאיר דוד

גאלדבערגער גי"ו

המלמד:

הר"ר שמואל אלטער בעטע שליט"א

מו"ה יואל גאלדבערגער הי"ו

המלמד:

הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה שלום מערמעלשטיין הי"ו

המלמד:

הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה מענדל מאיר גליק הי"ו

המלמדים:

הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מו"ה משה גאלדשטיין הי"ו

המלמדים:

הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

והר"ר חיים הירש שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם
לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

החודש הזה לכם, לכם לכל צרכיכם, עליכם ועל בניכם,
וישלה ברכה ה' אלקיכם, להשפיע מעין הברכה כפעולתכם,
הון ואושר בביתכם, תענוג ונחת כל ימי חייכם, ועומדת לעד צדקתכם.

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

הוקים להורותם

כמה פרטי דינים בהלכות חנוכה (ב)

שיורי שמן ופתילות

השמן והפתילות שנותרו בהמנורה ביום השמיני, אסור ליהנות מהם והקוצו למצותו (שו"ע סי' תרע"ז סעי' ד, ובשו"ע מובא לגבי שמן, ובטור ובעוד כמה ראשונים כתבו דכמו כן הפתילות, וכ"כ בקיצושו"ע ובח"א - א. והטעם דאסור רק נר חנוכה ולא נר שבת, דנר שבת מותר בהנאה לאחר השימוש, כתבו התוס' (שבת מד. ד"ה שבנר) כיון דנר שבת שבא לצורך הנאתו לכן שייך לומר דאדם יושב ומוצפה שיכבה, אבל נר חנוכה שעיקרו לא להנאתו בא אלא לפרסומי ניסא, ומשום חביבות הגס אינו מצפה שיכבה אלא מקצה לגמרי למצוה - והרמב"ן (שבת כא.) כתב דבנר של שבת אפי' בשעת מצותו הוא משתמש בו שלכך באו נרות שבת הלכך אין איסור הנאה חלה עליו. - ובשו"ת התעוררות תשובה (בהערותיו על השו"ע סי' תרע"ז) כתב עוד טעם לאסור עפ"י התוס' (ביצה כב.) שביארו הטעם שהמסתפק בשבת משמן שבנר דחייב משום מכבה, כיון דכל זמן שיש הרבה שמן בנר או האור מאיר יותר, ואם לוקח שמן או ממועט מיד מאורו ומעביר אותו, ולכן כל זמן שיש בו שמן אף שהוא יותר מהשיעור הריהו מאיר טוב יותר והוי הידור מצוה ועל ידי זה הוקצה כל השמן למצוה).

ומדינא דשולחן ערוך נאסר רק השמן שנותר קודם שיעור זמן הדלקה דהיינו שנכבה קודם חצי שעה, אולם כמה אחרונים אסרו אף השמן שנותר לאחר זמן הדלקה דמסתמא הוקצה כל השמן, ורק אם מקצה בהדיא שלא יאסור אלא כשיעור אזי מותר (ועיי' משנ"ב שם).

ואסור להניח השמן לשנה הבאה לנר חנוכה דשמא יבוא להשתמש בו לצורכו במשך השנה (טור ואחרונים שם). ואפילו להניחו בכלי מאוס דוודאי לא יבוא לאכלו ג"כ אסור, דחיישינן שמא יבוא להדליק וליהנות ממנו (משנ"ב שם) ועושה לו מדורה בפני עצמו ושרפו.

השתמשות בשמן לצורך שבת - אף לצורך נרות שבת או בית הכנסת אין להשתמש בהם (כן משמע פשטות השו"ע דכתבו שצריך לשרפו, וכן כתב בפ"ג במש"ב ז' שם, וכן נוהגים העולם שעושים מדורה בפני עצמה ושרפים אותה, ויש נוהגים לשרופם בערב פסח, אולם בהגהות חכמת שלמה התיר להשתמש בהם לצורך מצוה אחרת, דכתב דעיקר הטעם שנאסר השמן הוא משום ביוז מצוה הוקצה למצותו ולמצוה אחרת מותר).

שמן הנשאר בקנקן שנשתמש בו לצורך ההדלקה, לא נאסר בהנאה ומותר להשתמש בו לשאר דברים (ביאור"ד ד"ה הצריך בשם שו"ת בארות המים, וכ"מ במ"א סי' תרע"ג סק"ח).

וכן שמן שנשאר בכד שמן המיוחד לנרות חנוכה (כן מביאר במ"א הג"ל דכתב דנר האסור בהנאה היינו לאחר שהודלק וכבה,

דקודם לכן לא נאסר ההומנה לאו מילתא היא. - ובדרכי חיים ושלום אות תתכ"ב מובא שנהגו שיטמן שנשאר בצלוחית לקחו בכל שבת לסעודת היום ונתנו לתוך מאכל הבעלים).

שריפת חלה במדורה

שאלה: האם מותר לשרוף חלה במדורה ששורפים בה השמן והפתילות מהמנורה?

הנידון בזה: דהרי אסור להשתמש בשמן ופתילות הנותרים ובוזה ששורף בהם החלה נמצא משתמש בהם.

למעשה: מותר לשרוף החלה במדורה זו (לא מביעי' לדעת החכמת שלמה שסובר דמותר להשתמש בשמן לצורך מצוה, יש מקום לומר דזה מותר כיון דמצוה הוא לשרוף החלה (כדנפסק בשו"ע סי' שכ"ב סעי' ד) ואפשר דאפי' לכתחילה יאז מותר לשרוף השמן והפתילות רק בכדי לשרוף החלה.

אלא אפילו להפמ"ג דאוסר להשתמש בהם לצורך מצוה, עכ"ז יאז מותר כיון דכל האיסור הוא רק להשתמש בהם לצורך תשמיש אחר דאז הוי בזיון למצוה, אבל בענין זה שכל המדורה אינו אלא בכדי לשרוף השמן והפתילות ורק בשעה שהמדורה דולקת הוא משתמש בשריפה לצורך תשמיש אחר, ואין זה נחשב כבזיון למצוה, ויש לדמותו להא דמצינו דמוקצה מותר בהנאה דממילא עיי' סי' תק"ז מ"א ואחרונים, וכן פסק להיתר הרה"ג רבי שלמה זלמן אולמאן שליט"א ראש הכולל).

שמן חנוכה שנתערב בשמן חול

שמן הנותר שנתערב עם שמן חול, אם יש בשמן של חול שישים פעמים נגד שמן האיסור מותר להשתמש בו דבטל בשישים, ואם אין שישים פעמים נגד שמן האיסור אז אסור ליהנות ממנו, ואין להוסיף בו שמן היתר בכדי שיהא שישים נגד האיסור ולבטלו (שו"ע ורמ"א יז"ד סי' צ"ט סעי' ה' ו').

נר חנוכה שכבה בתוך זמן שיעורו דאסור ליהנות ממנו, ונתערב עם נרות אחרים, אם נתערב בתוך ימי חנוכה אינו בטל ואסור להשתמש בכל התערובות (שו"ע סי' תרע"ג סעי' א' וטעמו דהוי דבר שבמנין דמונין אותם בכל לילה, ודבר שבמנין אפי' באלף לא בטיל, ובמחצה"ש שם דהיינו דוקא שכבה תוך זמן שיעורו אבל לאחר זמן שיעורו יש להקל בתערובות דממילא הרש"ל מיקל).

ואם נתערב ביום השמיני וכל שכן לאחר חנוכה כבר בטל חשיבותו ונתבטל ברוב (ט"ז, דהיינו כיבש ביבש ונתבטל ברוב, ובנתערב בתוך ימי החנוכה ועבר עליהם החנוכה לדעת המשנ"ב בסי' שי"ח בשעה"צ ס"ק י"ג הרי זה מתבטל מעצמו לאחר חנוכה ודלא כהשו"ע ד"ר שם, ולפלא שהמשנ"ב הכא כתב רק בנתערב לאחר החנוכה).

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

הגה"ק רבי יחזקאל שרגא בן הגה"ק רבי חיים הלברשטאם זי"ע משינאווא בעמח"ס "דברי יחזקאל" וימא דהילולא ו' טבת (תרנ"ט)

הגה"ק משינאווא זי"ע נולד בעיר טארניגראד ביום כ' שבט שנת תקע"ה כבן הבכור לאביו הגה"ק מצאנו זי"ע ולאמו הצדקנית מרת רחל פייגא בת הגה"ק בעל ה"ברוך טעם" זי"ע, לידתו הי' באותו בית בו נולד אביו הדברי חיים, וקרא שמו בישראל "יחזקאל שרגא" על שם זקינו אביו של ה"ברוך טעם" הגאון ר' יחזקאל יהושע פייבל מפרעמיסלא, אביו אמר פעם ששמיא קגרים ליראתו מפני שנושא את שמו של זקינו, וזקינו זה הי' ר' רא שמים גדול עד מאוד, עד שפ"א בילדותו שמע שיחת ילדים שהם מזמרים "אל אדון", והזכירו את השם שמים לבטלה, ונודעו עד מאד, עד שהתעלף מזה.

רבו הראשון הי' הרה"ק ר' אשרל מראפשיץ זי"ע, ולאחר הסתלקותו נסע להרה"ק הרבי ר' הירש מרימנוב זי"ע, וביותר הי' מסתופף בעל הרה"ק השר שלום מבעלז, והי' מוחשיב אותו כמורה דרכו העיקרי בדרכי החסידות, והחזיק את עצמו כמקבל רביעי מתלמידי הבעש"ט: הרבי ר' בער, המגיד מסקאהל, השר שלום מבעלזא, והוא וכמו בן התנהג בכמה ענינים כמנהגי בעלזא.

בשנת תקצ"ב כשהגיע לפרקו נשא בתו של הגה"ק בעל ארזי דבי עילאי זצ"ל חתן מרן הגה"ק בעל ישמח משה זי"ע, וישב אחר נישואיו באוהעל כעשר שנים סמוך על שלחן חותן זקינו מרן הישמח משה ונתדבק בו מאד מאד, עד ששמעו שאמר לפני קריאתו את שמעו, על דעת האר"י הקדוש על דעת הבשטה"ק ועל דעת הישמח משה, בשנת תקצ"ט נפטרה הרבנית בדמי ימיה.

בשנת ת"ר הציע לו זקינו הישמח משה לשאת את נכדתו אחרת הי' בת הגה"ק ר' מרדכי אבד"ק האלישיץ זצ"ל חתן הגה"ק מרן האר"י דבי עילאי, ושוב נשאר באוהעל סמוך לזקינו הישמח משה, ושם גם התידד עם מרן בעל היטב לב זי"ע, בשנת תר"ד נפטרה אף אשתו זו.

בשנת תר"ז נשא את בתו של הגה"ק ר' יהודה צבי מראולא זצ"ל בן הגה"ק ר' משה מסאמבור זצ"ל וחתן הגה"ק בעל עטרת צבי זי"ע, שם נשאר סמוך על שולחן חותנו ואחרי פטירת חותנו קיבלו אותו על מקומו כאב"ד ראולא וישב שם ו' שנים שאו נפטרה הרבנית ונתאלמן בשלישית.

אחר פטירתה נשא את האלמנה תנה רחל בת הגה"צ ר' הערשל אבד"ק לעשנוב, אחי הרבנית הצדיקת מלכה מבעלזא, שהיתה ביווג ראשון כלתו של הרה"ק ר' אלעזר בנו של השר שלום מבעלזא זי"ע.

בשנת תרמ"ב נשא ביווג חמישי את בתו של הגה"צ ר' אברהם געווירצמאן מגארליץ ז"ל, (אחות אביו של הגה"ק ר' איציקל מפשעווארסק ז"ל) בהרה"ק ר' אלימלך (חתן הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק, בהרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע) בן הרה"ק ר' ישראל חתן הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע.

עד שנשא אשתו השלישי ישב באוהעל סמוך לזקינו הישמ"מ, וכנשא את זוגתו השלישית עבר לגור בראולא מקום כהנתו של חותנו הרה"ק מראולא, ואחר פטירת חותנו מילא את מקומו שם בראולא, וגם הדפיס את ספרי חותנו "עמוד התורה" ו"דעת קדושים", בראולא יצאה פעם אחת הוראה שעוררה עליו מחלוקת, ובעדקתו כי רבה רצה להתפטר מרבנותו, וקודם שאל בדעת רבו הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, והרה"ק השיב לו במכתבו שישאר שם וכי הוראתו היתה בקדושה ומן השמים מסכימים לפסקיו והוראתיו, וכך ישב שם שבע שנים שאו נפטרה הרבנית ל"ע.

בתחילת שנת תרט"ז נתקבל כאב"ד שינאווא, שם כיהן ברבנות כעשר שנים עד שנת תרכ"ז, כי באותו זמן בנו בית הכנסת חדש בשינאווא וזה עלה הרבה כסף, וחייבו את בני הקהילה לתרום לצורך זה, והגה"ק משינאווא לא ניהא דעתו מזה מפני ששרר אז חקוה גדול, ולא הי' יכול לסבול סבלם של בני הקהילה, ובגלל זה עזב את שינאווא. בשנת תרכ"ח נקרא לנהל את הרבנות בסטראפקוב, ושם החל לנהל עדה וחסידיים החלו לנהור אליו. בשנת תרכ"ט גמר אומר בנפשו לחונן את עפר ארצה"ק ועלה לארץ ישראל, ושהה שם שנתיים ימים לערך עד שנת תרל"א ואז שב לסטראפקוב וישב שם עד כ"ה ניסן תרל"ז שאו נלב"ע אביו הקי ועבר לגור שנה אחת בצאנו, כמ"כ הי' זמן קצר אב"ד בגארליץ, ובשנת תרמ"א חזר לשינאווא, וע"ש העיר הזאת נקרא בתפוצות ישראל, ובה ישב עד פטירתו, ויום ט' טבת תרנ"ט לפ"ק.

על התורה

משינאווא וכותב עליו הרבה פעמים מרן הקדוש מה שכתב רק על צדיקים יחידים, וכשדובר רבינו מהרה"ק משינאווא דיבר ברוב התרגשות, וכשדברו פעם מתלמידי הבעש"ט הק' שזכו לרוח הקודש אמר: "דער שינאווער רב האט זיך נאך ארויף געכאפט אויף דעם וואגן", רבינו הי' מרבה לספר את גודל מסירות נפשו של הרה"ק משינאווא לקנא קנאת ה' ופעם אחת כשדובר רביה"ק מנגע הציונות אמר: "פריערדיגע צדיקים וואלטן עס נישט אויסגעהאלטן, איך רעד שוין נישט פון אזא איש אמת ווי די שינאווער רב, צי אפילו ווי די טאטע זי"ל".

עבודתו הק'

גדולות ונפלאות מספרים על עבודתו הק' בעת התפילה, היה מתפלל בהתלהבות נשגבה עד לעת זקנתו ולא חלי ולא מרגיש בהכאות כף אל כף הקדושים על העמוד, מרוב התלהבותו הי' לפעמים מטיח ראשו בקיר בחזקה, כשלא הרגיש כלל, בערוב ימיו התקינו על הקיר במקום עמדו כרים כדי שלא יטיח ראשו בקיר, עוד בימי חורפו התבטא עליו הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע: "א שטיק פייער", כמו"כ העיד עליו בצעירותו חותן זקינו הק' היש"מ כי הוא נעמד לתפילה באימה וביראה כל כך כמו הבעל מלחמה שעומד בשעת מלחמה על שדה הקרב, והשונא עומד כנגדו עם הרומח שבידו, פע"א בראות חותנו (מזיווג שלישי) הרה"ק מראזלא גודל יראתו אמר לו: תאמין לי, הרבנו של עולם אין מרוגו כל כך כמו שאתה חושב, כל היום הי' דבוק בהשי"ת, מסופר שבכל פעם שהי' צריך לצאת לצרכיו, הי' עומד בחוץ ומדבר עם הגוי בלשון פוליש ואידיש לערך עשרה דקות, וזקיני חסידים הי' אומרים שעושה זאת כדי להסיח עצמו ממשבותיו הגבוהות, בהיותו אברך צעיר נסע לדזיקוב אל הרה"ק ר' אליעזר, ופעם קודם התפילה כשגילה את זרועו להנחת תפילין, אמר הרה"ק ר' אליעזר לבניו הק': התבוננו ביד זה שלא עשה זי כלשהו נגד רצון הבורא, הרה"ק ר' יהודה צבי מסטרעטין אמר עליו פעם: ביגיעה שכזו, בעמל שכזה, הי' אף בנו של סנדלר מגיע למדריות נעלות שכאלו, מה גם שהוא בנו של הרה"ק מצאנא זי"ע.

אשכנתי דרבי

ידוע שהגה"ק משינאווא החזיק שבשנת תרס"ז הי' הגאולה שלימה, כידוע הרמז שאמר בווי"ן תתקטר, שבשנה שיהי' רק ווי"ן שש מאות וששים ושש שנה, אז יהי' הגאולה שלימה, ואמר רביה"ק זי"ע שהי' כ"כ איתן בדעתו שבשנת תרס"ז יהי' הגאולה שלימה, עד שהקפיד על בנו שהבטיח ליתן מזונות לכמה שנים אחר שנת תרס"ז, ובראש השנה האחרון שנת תרנ"ט צוה להכריז שהיותו והגענו לשבוע שבן דוד בא, (מתרס"ז עד תרס"ז) על בן בקשתו מהעולם שיתפללו בעדו שיאריך ימים עד אז ותצמח מזה טובה לעולם, בחד הסוכות האחרון באמצע אמירת תורה הגיד, טב"ת נוטריקון ת'קבר ב'שיבה ט'זבה, כאשר שמע זאת בנו הגה"ק מציעשנוב זצ"ל צעק בקול מר "צריך לעורר רחמים", ואכן כמה ימים לאחמ"כ ביום ו' טבת השיב את נשמתו ליוצרו

הגה"ק משינאווא היה מתמיד גדול, הי' לו ג' שיעורים בכל יום, וכל שיעור למד שלש שעות, שיעור אחד בגמרא תוספות לבקיאאות, ושיעור אחד בהלכה, ושיעור אחד שלמד בעיון, והי' בקי גדול בתורה הן בנגלה והן בנסתר, ובפרט בעניני הלכה הקפיד מאד לקיימו בלי שום היתרים ותירוצים, פע"א הי' אצל הרה"ק מטשארטקוב זי"ע על שב"ק, וראה שבערב שבת בין השמשות הי' על השלחן רק נרות, ושכחו להניח עליו החלות, ונעשה השלחן בסיס לדבר האיסור, ובשבת רצו החסידים לטלטל השלחן, והרה"ק משינאווא עוררם שהשלחן הוא בסיס לדבר האיסור ואסור לטלטלו, והחסידים לא רצו לציית לו, ומכמו על איזה היתר שלא מצא חן בעיניו, אזי השעין את עצמו על השלחן מבלי להניחם לטלטל את השלחן, ויש הרבה מכתבים ממנו שכותב ומבאר הלכות בכל חלקי שו"ע, ודבר שהי' נגד השו"ע לא חס על שום אדם, אפי' גדולים וטובים, מסופר שפע"א שבת אצלו צדיק אחד שדרכו הי' להתפלל בדרך כלל מאוחר, בבוקר לפני התפילה נכנסו הגבאים אליו לסדר העליות שדרכו הי' לחלק בעצמו את העליות, ושאלו אותו איזה עליה לתת לאותו רבי, אמר אף אם יורקני משמים לארץ לא ארשה לעלות לתורה למי שאינו מתנהג על פי שלחן ערוך, ורק כשהבטיח הרבי הנ"ל שמהיום והלאה ידקדק יותר בזמני התפילה קראו אותו לעלות לתורה.

עם רבות"ק עצי התמרים זי"ע

בשנותיו האחרונות נסע להתנונה של מרן הגה"ק העצ"ח בטארנא שלקח את בתו של הרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט אחיו של הרה"ק משינאווא, והגיע להתנונה במאוחר ואמר הקדווי"ט לרביה"ק זי"ע שהי' אז ילד בן ט' שילך לישון קצת, וכשהגיע הרה"ק משינאווא אמר שרוצה לנח מעט, ורצה הקדווי"ט לעורר את רבינו זי"ע כדי שיתן את המטה להרה"ק משינאווא ולא רצה הרה"ק משינאווא שיעוררו אותו, ואמר שיש מקום לשנינו, וכך ישנו שניהם ביחד, ואחר כחצי שעה התעורר הרה"ק לילך להחופה ונעשה רעש בהחדר ואמר רביה"ק שעי' הרעש גם הוא התעורר וכה זכה להיות בהחופה. וידוע שבעת ההוא בחן הרה"ק משינאווא את רבינו בסוגיא דשיקול הדעת במסכת סנהדרין ואמר לו איזה חידוש באותו ענין, ואמר הרה"ק: "דאס הייסט א שיינער שיקול הדעת" ובוה נסמך רביה"ק ממנו על יושר שכלו ושיקול דעתו. סיפר מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע שסיפרה לו אמו כשישבו שבעה ל"ע על מרן העצ"ח זי"ל שאחר נישואיו של העצי חיים הי' להרבנית איזה מיחוש שמנע ממנה פרי בטן ויעצו הרופאים לנסוע למרחץ בקרעניץ והרה"ק משינאווא גם הי' שם כדרכו בכל שנה ונכנסו העצ"ח והרבנית להזכיר את עצמם אצלו ופשט הרה"ק את אבנטו וצויה להרבנית שתחגור עם האבנט וכך עשתה ואכן נושעו בוש"ק ואמר העצ"ח שבחזרתו מהמרחץ חשבו הכל שהמרחץ עזר להם אבל הוא ידע בנפשו שאבנטו של הרה"ק עזר להם.

מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע הי' מאוד דבוק בהרה"ק

חנוכה קאמפיין



טייערע יודען רופט אייך אן ווארעם ביים

חנוכה קאמפיין

וואס איז יעצט אונטער גענומען געווארן
לטובת החזקת כוללינו
צדקת רבי מאיר בעל הנס

\$36



זייט אייך משתתף מיט
ל"ו נרות

דער בראפיסט 718.710.4966

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון,
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

זאת חנוכה – חודש טבת

ואף שתושבי העיר היו עניים אעפ"כ טרחו ועמלו להכין קבלת פנים וסעודה מפוארת כראוי וכנכון לכבוד המלך עד שלא הי' ניכר גודל דוחקם ומחסורם, אבל כשהגיע הזמן שהמלך עמד לעזבם וללכת לדרכו, אז נפלו לפניו והתאוננו על גורלם המר ועל גודל עניותם, והתחננו לפניו לחוס ולחמול עליהם וליתן להם די מחסורם ולספק צרכיהם, והנמשל הוא, שבשבתות השנה וכן בכל חגי ומועדי קדשינו כאשר המלך ית"ש מופיע אצלינו ביקרו, אנו מכבדין אותו ביקר וגדולה וכבוד ותפארת ואינו ניכר המחסור והלחץ זו הדחק השורר אצלינו, אבל כאשר הגיע עת הפרידה במלוה מלכה וכן בשאר זמנים שהם אחרון של חג כאשר עומד המלך להיפרד מאתנו או מסוגל העת להתפלל ולבקש על נפשינו, ולכן גם בזאת חנוכה שהיא יום האחרון של חנוכה אז הזמן מסוגל להוושע בכל מילי המיטב.

(בכתבי הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע)

כתבו הספרים הקדושים אשר ימי חנוכה המה ימי תשובה, והוא הכנה לימי השוכבים הבאים עלינו לטובה על חדשים טבת שבט, יען כי חנוכה ניתן "לראותן בלבד" היינו לתקן העינים שהם חדשי טבת שבט כידוע.

הנה בימי החנוכה ימים המאירים את זמן שנתגלה אורות קדושות ובהירות, צריך האדם להכין עצמו על ימים הבאים חדשי טבת ושבט שהם ימי השוכבים שלא יפול ח"ו ויחזיק וישען בה' וזהו מאמה"כ ותלקח אסתר אל המלך אחשוורוש בחודש העשירי הוא חודש טבת, היינו בחודש טבת ובימים הנמוכים ימי החשכות והסתרת פנים, אם האדם מחזק את עצמו בעת ההסתרה, זוכה שתלקח ההתחזקות והאמונה אל המלך מלכי המלכים הקב"ה להמליץ טוב. (ישמח ישראל)

ועושים בחנוכה הכנה לחדשים שאח"כ כמ"ש במדרש על הפסוק משוך חסדך ליודעיק שהם המשכות החדשים והאור לעת הצורך בחשכת האיר אפילתם כמו מימי משה לימי ירמיהו, וזהו המשכת הרגל לשוק העולמות, והן יוצאין מהרגל ומכלים ונכספים לאל עליון וזה שתכלה רגל ורגילותן מן השוק, ולכן ביומין קדמאין הוצרכו להדליק בפתח החצר לפרסם נסיו אבל עתה שאנו בעולמות התחתונים אז אין צריך לפתח החצר כי מבתנו יכולים להאיר כי הכל כמו שוק. (גר ישראל. קאזניץ)

זאת חנוכה – וביום האחרון שנק' זאת חנוכה קורין בו פר' בהעלותך כי יום האחרון כולל כל הימים כמו שמיני עצרת מאסף כל ימי החג כן בחנוכה ופי' זאת חנוכה המזבח הוא כן שמקודם כי פרט הקרבת כל נשיא ואח"כ הכלל כמו כן בזאת חנוכה וע"י שהוא יום האחרון קשה עלינו פרידות הימים טובים לכן משאיר יותר הארה על כל השנה ומתעורר בו נרות המנורה.

הרה"ק מריזין זי"ע אמר מה שהצדיקים יכולים לפעול מהשית" ברה"ו והוכי"פ יכול כל יהודי לפעול בזאת חנוכה, גם אמר: כי מה שמרויחים בשאר ימי חנוכה עדיין אינו מובטח שישאר בידו אבל מה שמרויחים בזאת חנוכה קשה להאבד ממנו וישאר אצלו.

ובאמת נראה אשר הכל הוא בשמיני מילה הוא בשמיני ובחג הסוכות שמיני עצרת כדאיתא במדרש עצרו לו יום אחד כי אז הוא שלימות כל היחודים שנעשה בזה החודש ונגמר בשמע"צ ובחנוכה צריכים להדליק שמונה נרות ולדעתי יכול להיות שנה השמיני של חנוכה היא בחי' עצמה של שמיני עצרת ולכן אומרים הצדיקים שבחנוכה הוא גמר החתימה.

הנה אומר לך הדבר אשר מרגלא בפומייהו דרבנן רבותינו הקודמים אשר בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות כענין ר"ה הנה לדעתי עיקר הענין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל זאת חנוכה. (בני יששכר)

ידוע מספ"ה"א אשר ביום הזה מסוגל לבנים, כי בנים לאו בזכותא תליא מילתא אלא במולא וביום הזה הוא היחוד העליון מתרין מזלין נוצר ונקח כידוע, ועיין מה שכתב בזה בבני יששכר ועוד ספ"ה"ק, וליכא מידי דלא רמזיא באורייתא, שהנה כל כל הקריאה לימי חנוכה הוא פרשה ז' מסדר במדבר, מן ויהי ביום כלות משה עד סוף הפרשה, יש שם פ"ט פסוקים, כמנין ט"ף והוא בני. (חמרא טבא)

בשם הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק: שיש בשלשה זמנים בשנה שהם עת רצון להתפלל, הא' בעת סעודת מלוה מלכה, ב' ביום שמיני עצרת, והזמן הג' הוא בזאת חנוכה, והסביר הדבר בדרך משל למלך שבא לבקר בעיר אחת,



חגיגה לאומית

כי נ"ר מצוה ותורה אור ל"ו נרות

דורך די

מיטן זיך מושתתף זיין בהחזקת אונזער הייליגן כולל מיטן סכום פון

און גייט אריין אין
3 גורלות
אויף א סופריש געשריבענעם
פטום הקטורת

\$ **36**



גייט איר אריין
אין 1 גורל

\$ **18**

\$ **36**



זייט איך מושתתף מיט
ל"ו נרות

718.710.4966 דער גראפיסט



קול התאחדותינו ש"י התאחדות האברכים די סאטמאר בני ברק

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — ק' — בלתי מוגה

יום ג' פרשת תולדות תש"ע לפ"ק

ביקור אדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בוויילאמסבורג יע"א

כ'האב אמאל געהערט א מעשה אז א רבי איז אלץ איינגעשטאנען ביי איינעם, און שפעטער איז ער נאכאמאל געקומען איז ער געגאנגען איינשטיין ביי א צווייטן, איז געקומען דער ערשטער בעל אכסניא און געפרעגט פאר'ן רבי'ן "רבי, ס'שטייט דאך לעולם אל ישנה אדם אכסניא, נאר אז דער רבי האט שוין אזוי געטוהן, מער זאל מען שוין נישט משנה זיין, נאר ער זאל שוין בלייבן ביים צווייטן...".

והמשיך רבינו ואמר: אז א רבי קומט אין א שטאט דארף ער צוועהן איבער צולאזן ברכות פאר אידן, אידישע קינדער דארפן ברכות.

האדמו"ר מתוא"י: דאס יאר איז געווען א שווערער יאר.

רבינו צוה להביא מיני כיבוד

רבינו: וואו איז מען געווען דעם פארגענגענעם שבת?

האדמו"ר מתוא"י: אין פלעטבוש.

רבינו: פלעטבוש איז היינט א שטארקער ישוב.

האדמו"ר מתוא"י: ס'איז דא דארט היינט אסאך חסידישע בתי מדרשים, מ'האט אריינגעברענגט דעם כח פונעם בעל שם טוב אין פלעטבוש אויך.

רבינו קדם את פניו בברכה

רבינו: וואו איז די אכסניא דאהי?

האדמו"ר מתוא"י: ביי ר' יצחק (ה"ה הרבני הנכבד מ"ה יצחק ראובנערט הי"ו ס'ראה"ק דקהלתינו הק) שלא ישנה באכסניא שלו (רש"י בראשית יג, ג).

רבינו: יא, מ'טאר נישט משנה זיין, די גמרא (ערכין סו:) זאגט דאך עד כדי הכאה¹.

1

ו"ל הגמרא שם: עד היכן לא ישנה אדם באכסניא שלו רב אמר עד הכאה ושמואל אמר עד שיפשלו לו כליו לאחריו בהכאה ידיה כולי עלמא לא פליגי בהפשלת כליו לאחריו כולי עלמא נמי לא פליגי כי פליגי בהכאה דדביתהו מר סבר כיון דלדידיה לא מצער ליה מאי נפקא ליה מינה ומר סבר אתי לאיטרודי וכל כך למח דאמר מר אכסנאי פוגם ונפגם

אמר רב יהודה אמר רב מנין שלא ישנה אדם באכסניא שלו מן התורה שנאמר (אל) [עד] המקום אשר היה שם אהלו בתהלה רבי יוסי ברבי הנינא אמר מהכא וילך למסעיו מאי בנייהו איכא בנייהו אכסנאי דאקראי, עיי"ש.



מובא בספה"ק

כי ימים אלו מסוגלים מאוד לתיקון פגמי נפשו בנתינת הצדקה וביחוד

ללומדי תורה להחזיקם

(לשון יסוד ושורש העבודה)

טייערע יודען רופט אייך אן ווארעם ביים "גונוכה קאמפיין" לטובת הכולל

צאלט אויס אייער התחייבות און גייט אריין אין די

משתה ושמה גורל

1. חלה טאץ
2. בלומזן וואזע
3. וויין פלאש
4. צוויי לייכטערס
5. פרשקע
6. גראנער
7. זאלץ
8. בעכער
9. מגילה האלטער
10. קליינע בעכערס



ספעציעלע קעש גורל

פאר די אלע וואס צאלען אויס די מעמבערשום אין די ערשטע צוויי וואכען נייען אריין אין א ספעציעלען גורל אויף

\$1000 דאלער קעש



געדענקט!

זה נהנה וזה נהנה

\$500



קרעדיט מצות אינגעם בית אופה דקהילתנו

\$500



קרעדיט שכל במוסדותינו הקדושים

\$500



קרעדיט אין קאנטרו קרית ויואל משה

\$500



קרעדיט אין בוטשער

והזרח נשכר

צאלט אויס אייער התחייבות און גייט אריין אין די וועכענטליכע גורלות

אדער אין אפיס:
t. 718.302.6720 ext. 209-201
f. 718.486.2473

איר קענט באצאלן דורך אריינשיקן אויף די פאסט צו:
Cong. Yetev Lev D'Satmar - 163 Rodney Street - Brooklyn, NY 11211
Cong. Yetev Lev D'Satmar - POB 50186 - Brooklyn, NY 11205



רבינו: אבער פלעטבוש קומט נישט צו, ס'וואקסט נישט, מ'ציהט זיך אוועק פון דארטן קיין לעיקוואד.

האדמו"ר מתוא"י: דער יונגער דור גייט קיין לעיקוואד.

רבינו: יא, און די עלטערן גייען נאך די קינדער, גייען זיי אויך קיין לעיקוואד, און דארט ווערט שוואכער, ווייניגער אין מספר, מ'זעהט דאס אין די תלמוד תורה.

האדמו"ר מתוא"י: לעיקוואד איז שוין שטארק חסידיש געווארן, ס'איז נאכנישט דער ווארימקייט...

רבינו: ס'איז אבער א שטארקער ישוב, א גרויסער ישוב.

האדמו"ר מתוא"י: מ'פלעגט זאגן אז דער חילוק פון וויליאמסבורג ביז בארא פארק איז ח"י רגעים אזוי ווי די שיעור חימוץ.

רבינו: יא, ס'איז נאך טאקע דא א גרויסער חילוק פון לעיקוואד ביז וויליאמסבורג, אבער זיי זענען ערליכע בני תורה, טאקע נישט אויפן חסידישן געשמאק...

דער קאשויער רב רבי שאול בראך איז געווען ביים קדושת יום טוב, ער האט זיך אויפגעהאלטן א שטיק צייט אין סיגעט, און ער האט געהאט געלערנט א שיעור מיטן קדושת יום טוב, ער האט זיך דארט אויפגעהאלטן וועגן מיליטער, האט ער דארט געוואוינט א שטיקל צייט.²

2

הגה"ק רבי שאול בראך ז"ל סבל הרבה מחובת עבודת הצבא באופן יוצא מן הכלל ובכל פעם שעמד לפניהם הייבוהו לבוא לשרת בצבא, אולם בכל פעם הצליח בתחבולות שונות להתייצב שוב בפניהם, עד שבפעם החמישית הי' בסיוט, ומשם באה הישועה ע"י רבו מרן הקדושת יו"ט ז"ל.

ועי' בס' אלה מסעי (עמ' ק"ט) מה שסיפר מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל, שכאשר היה בימי נעוריו אצל הגאון רבי שאול בראך האבד"ק קאשוו לקבל ממנו עטרת ההורמנא, שמנו ממנו מעשה פלא מה שאירע לו בעת שלמד בסיוט בשיבת מרן הקדושת יו"ט, כי בעת ההוא היה צריך להתייצב לפני וועד הצבא, וראש וועד הצבא היה רשע עריץ, והתפאר שעומד להקים צבא מזרע ישראל כיוצאי מצרים, כלומר שיגייס את כל היהודים, ומרן הקדושת יום טוב הרגיעו כי ישועת ה'

האדמו"ר מתוא"י: שוין אלס קאשויער רב?

רבינו: ניין, נאך פריער איז עם געווען.

והמשיך רבינו לספר: און ער איז דאך געווען א אויבערלענדער, ער איז געקומען פון אויבערלאנד (כי נולד בנייטרא) און ער האט התונה געהאט קיין אונטערלאנד (בעיר אהעל), אבער אזוי איז ער געווען א אויבערלענדער.

האט ער איינגעטענה'ט מיטן זיידן דעם קדושת יום טוב אז ביי די אויבערלענדער ישיבות לערנען די בחורים בעסער ווי ביי די חסידים, דער זיידע האט זיך נישט געוואלט שפארן מיט איהם, האט ער איהם געזאגט, ס'קען זיין אז דו ביזסט גערעכט, נאר א באלעבאסטע וואס גרייט צו א גוטן זופ און זי לייגט אריין אלע צוגעהערן, אז מ'דערלאנגט עם קאלט, האט עם נישט קיין טעם, אבער נישט א גוטע באלעבאסטע וואס דערלאנגט עם ווארעם איז עם גוט... האט ער געזאגט אין אויבערלאנד אפילו מ'לערנט גוט אבער מ'לערנט קאלט...

כהרף עין, ובל ידאג כלל כי הכל יהיה טוב, ויהי היום והקדושת יו"ט עמד באמצע תפילת שחרית, ובאותה שעה רכב הרשע על סוס לפני ביתו של הקדושת יו"ט (רבינו דאה בעד סיוט את החוב אשר שם היה מעשה הלוי), באו ואמרו להקדושת יו"ט שהרשע רוכב בעת על סוסו ואפשר לראותו דרך החלון, הקדושת יו"ט קם מכסאו והעמיד עצמו על יד החלון, הגביה עפעפי עיניו והסתכל אחרי הרשע, פתאום נפל הרשע מעל סוסו באמצע הרחוב ונהרג על המקום, וכל היהודים נשתחררו אח"כ מעבודת הצבא.

ועי' בספרו בהיות הבקר (את תקט"ז) שכתב ז"ל: וכן שמעתי מפה קדוש מרן הגאון הצדיק בעל קדושת יו"ט זצ"ל שהתאונן והתמרמר לפני על שאביו הגאון הקדוש בעל ייטב לב שם על שכמו להיות לרב אב"ד בקהילה גדולה כסיוט שהי' לפי דעתו למעלה מכוחו, אף על פי שבעני ראיתי כמה פעמים, שדבריו הי' נשמעים במרום, ונשאו פנים לדורו עכורו כבימי הראשונים, בכל זה הי' שפל בעיני עצמו, עכ"ד. והי' מרגלא בפומי של מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל לומר שמה שכתב "בעני ראיתי כמה פעמים שדבריו הי' נשמעים במרום, שאחד מהדברים שראה, הי' המופת שעשה אתו בעת שהצטרך להתייצב לצבא מ"ל.



צדקת רבי מאיר בעל הנס
מולד עיני חיים
ב"ב
א"ץ הקדוש חובב א"י
אלקא דמאיר ענינו

בני ברינו

...ואלקא דמאיר יענינו בצירוף זכות אבותינו הק' מייסדי כוללינו להושע בדבר ישועה ורהמים בבני ברינו היי אריכי ומזוני רוחי...

לשון קדשו של מרן רבינו שליט"א

הידעת???

כי רבים מאנ"ש שיחיו מעידים שנפקדו

ב"פני" וזכו לרווחת נחת מצאצאיהם

בזכות נדבתם למען כוללינו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

וואס איז נישט גוט די אנדערע וועגן וואס מ'האט פון משה רבינו, יעצט פארשטיי איך שוין, ביי אונז אין פוילן ביי תקיעת שופר קיינער שפרינגט נישט, מ'זייט געלאסן, יעצט פארשטיי איך שוין וואס דער דרך החסידות האט אויפגעטוהן.

רבינו: אינדערהיים האט מען געזאגט אז אן ערליכן אשכנז שטראפט מען פון הימל, אז מ'זייט איהם חסידישע קינדער.

ודיברו אודות מה שהרבה מבני הישיבות נמשכים אחרי

אש החסידות

רבינו: יעדער איד האט א ניצוץ, האט א פלאם, מ'דארף עס קענען אויפלאמען.

האדמו"ר מתוא"ר: מענטשן פרעגן מיר ווי אזוי קען זיין אז ווען מ'קומט אריין אין א חסידישן פלאץ ווערן זיי אויך אויפגעפלאמט אז מ'זייט ממש ארויס פון התפעלות, אז מ'מאכט זיך צו די אויגן מיינט מען אז ס'איז ממש חסידישע אידן.

רבינו: ס'איז דאך אזוי, מ'פסק'נט דאך תתאה גבר (שרע יו"ד סי' צ"א ס"ד, סי' ק"ה ס"ג), און דער טעם איז ווייל כ'זאג כל שהוא במקומו איז ער זיך מתגבר (עיי' הי' הר"ן חלק ק"ג).

האדמו"ר מתוא"ר: ס'איז דא א מעשה מיט רבי לייבל'ע אייגער מיט זיין זיידע רבי עקיבא אייגער אז ס'קומט צו א מצוה שפרינגט מען, וועגן די גמרא אנהייב שבת (דף ה:) אז די גאנצע איסור הוצאה פון רשות הרבים צו א רשות היחיד דורך כרמלית איז נאר דורך קופץ,³ אבער קופץ איז דאך א מילתא דלא שכיחא, און ביי א מילתא דלא שכיחא לא גזרו ביה רבנן. האט רבי לייבל'ע געזאגט דער זיידע רעדט פון תקיעת שופר? ביי תקיעת שופר איז קופץ נישט קיין מילתא דלא שכיחא, מ'שפרינגט מער פון ד' אמות...

האט רבי עקיבא אייגער געזאגט 'א גאנץ לעבן האב איך געטראכט וואס האט דער דרך החסידות אויפגעטוהן,⁴

3

ו"ל הגמרא: תנו רבנן המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב וכן עזאי פוטר בשלמא בן עזאי קסבר מהלך כעומד דמי אלא רבנן נהו נמי דקסברי מהלך לאו כעומד דמי היכא אשכחנא כהאי גוונא דחייב אמר רב ספרא אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן מדי דהוה אמעביר הפץ ברשות הרבים התם לאו אף על גב דכמה דנקיט ליה ואייל פטור כי מנח ליה חייב הכא נמי לא שניא.

ועיין בתוס' (שם) ובכתובות (לא:) בד"ה מהלך כעומד דמי וז"ל: ומעביר ארבע אמות דחייב ברה"ר הלכתא גמירי לה כדאמרינן בהורוק (שבת דף צ"ו:) ולא ילפינן מניה דהתם מקום חיובא הוא אבל בן עזאי מייירי במהלך מחנות לפלטיא דרך סטיו שהוא מקום פטור ובירושלמי פריך לכן עזאי היכי משכחת מעביר ד"א ברה"ר דמחייב ומשני בקופץ.

והקשה הגרעק"א בגליון הש"ס דלפ"ד הירושלמי שכל האיסור של מעביר ד' אמות שייך רק בקופץ לפי שיטת בן עזאי, א"כ למה גזרו חכמים על שופר לולב ומגילה משום שחששו שמא יעבירו ד' אמות ברה"ר, הרי היא מילתא דלא שכיחא, ובהא לא גזרו רבנן שמא יבוא איש ויקפוצו, וא"כ אמאי נאסר, והניח בצ"ע.

וע"ז נענה נכדו רבי שלמה'לי שבוודאי היא מילתא דשכיחא טפי שאיש קופץ ומפוז ומכרכר מרוב התלהבות להמצוה הבאה לידו.

4

וכידוע שאביו הגאון רבי שלמה אייגער זצ"ל ממש התאבל על בנו היות שנמשך אחר דרך החסידות והלך להתאבק בעפר הרה"ק מקאצק זי"ע, ומסופר שאביו הגיע לשפוך שיחו לאביו הגרעק"א, שבנו סטה

מדרך הישר רח"ל, והגרעק"א נתן לו סימן שאם יראהו שהוא מקפיד על נטילת ידים, ידע נאמנה שדבר ה' בפיו ולא סטה מן הדרך.

ועיי' בס' אמת ואמונה (אות קמ"ו) שפע"א שאל הגאון רבי לייבלי את רבו הק' מקאצק זי"ע איהו תירוץ יאמר לוקיעו הגאון רבי עקיבא אייגער על מה שמאחר זמן תפילה, כי הוא צריך לומר לפניו תירוץ על פי הלכה, ולא על פי חסידות.

והשיב לו שברמב"ם איתא שפועל שנשכר ליום זה, אז אפילו אם כל היום מתחד את כליו הוא חייב לשלם לו, דההידוד הוא ג"כ חלק מהמלאכה. וה"נ זה שמכניס עצמם לתפילה הוא ג"כ חלק מן התפילה.



מצוות הרבי
מאיד בעל הנס
כולל עצי חיים
ב"ב
אייזן וקדש תחב"א
אלקא דמאיד ענינו

חיי אריכי

...ואלקא דמאיד יעננו בצירוף זכות אבותינו הק' מיסדי כוללינו לחושע בדבר ישועה ורהמים בבני בריכי חיי אריכי ומזוני רוחי...
לשון קדשו של מור רבנו שליט"א

הידעת???

כי רבים מזא"ש שיחיו מעידים שזכו ל"חיי" בבריות גופא ונהורא מעליא

זכות נדבתם למען כוללינו הק' צדקת רבי מאיד בעל הנס

רבינו המשיך ואמר: די וועלט זאגט מיט דעם פשט אין דעם מדרש⁵ אז ביי מתן תורה האבן די מלאכים געזאגט אז זיי ווילן באקומען די תורה, צר הקב"ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם און געזאגט לא זהו שירדתם ואכלתם בתוך ביתו בשר בהלב, די מלאכים האבן געגעסן בשר בחלב, פרעגט מען די קשיא, ס'שטייט דאך ויקח המאה וחלב ובן הבקר אשר עשה, האט מען דאך קודם געגעסן המאה, און נאכדעם האט ער געגעסן בשר, און דאס מעג מען דאך.⁶

הארמו"ר מתראי: מ'דארף דאך אויך צווישן זיי ווארטן זעקס שעה?

רבינו: ביי גבינה איז אזוי (שו"ע יו"ד סי' פ"ט ס"ב ובנו"כ הלגבי גבינה קשה הדין כן, אבל אחריי חלב מותר מעיקר הדין אפי' באותה סעודה, עיי' שו"ע או"ח סי' קע"ג).⁷

אמנם יש לציון דברי הטו"ז (יו"ד סי' פ"ט ס"ד) שכתב שלא להחמיר בגבינה רכה אלא מי שנוהג בתוספות פרישות וחסידות ו"ל: ויש מהמורין אפי' בבשר אחר גבינה. פי' להמתין שש שעות... וכתב שם דאין איסור בבשר אחר גבינה דדוקא טעם בשר שבפה מאחר שעיקרו נקרא בשר שייך למגור בו אטו בשר בחלב מ"מ מצד הסידות יש לזהר ע"כ... אבל נלע"ד דדוקא בגבינה מותרת יש להחמיר כן והוא מדינא מטעם שזכרנו, אבל בגבינה ישנה ואינה מותרת ולא נעשה מחלב אשר הועמדה בקיבה כדי להקפיא החלב רק נעשה מחלב בעלמא ונתייבשה או אוכל המאה אין להחמיר בזה יותר מקינה וניקור שינים והדחת פה וידיים כי אם מי שנוהג בתוספת פרישות והירות כן נלע"ד.

5

במדרש (שמו"ר ע"א ס"א) עה"כ (שמות ט ג) ומשה עלה אל האלהים איתא, באותה שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, עשה בו הקב"ה קלסטרוין של פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם הקב"ה אי אתם מתביישין הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו, ובמדרש אחריתא (שמו"ס נומור ה, פסקתא רבתי סכ"ו) מבואר שטען הקב"ה למלאכים לא אתם כשירדתם אצל אברהם אכלתם בשר בחלב.

ועיין בזמירות דברי יואל (לשמעות) מביא שפע"א בלילה שאחר תענית י' בטבת אכל רבינו סעודת בשר בשעה מאוחרת מאוד, ולמחרתו בבוקר כשהגישו לפניו הקאווע, בירר אצל המשב"ק האם כבר עברו ו' עות מאז שהורידו הכלים בלילה מהשולחן, ולא משעה שגמר לאכול.

6

עיי' בס' י"ג אורות (ה"ב עמ' רמ"א) שמביא פי' זה משמיה דהגה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, ועיי' בס' נפלאות החדשות (פרישת וירא) שהביא זאת בשם הרה"ק היהודי הקדוש מפרשישעא זי"ע, ולפי הנראה שניהם לדבר אחד נתכוונו.

8

עייין בזה"ק (וזהר ח"ג ע"ח) מסיטרא דאברהם שהוא גוון לבן, הטובה יצחק שהוא גוון אדום. וע"ע בס' מגלה עמוקות (אופן קמ"א) מה שביאר בה.

7

כידוע שרבותה"ק לבית סיגעט זי"ע ה"ה הרה"ק הקדושת יו"ט זי"ע ובניו הקדושים זי"ע הקפידו להמתין שש שעות אפי' אחר גבינה רכה, והוא כהשיטה המובא בב"י (סי' קע"ג) שכ' שיש להחמיר בבשר בהמה, והוא עפ"י דהוה"ק (פר' משפטים) שמפליג להחמיר בה, והבי' מסיים שם: שטוב ונכון להחמיר גם בבשר עוף, וכ"כ בשעה"מ שהארזי"ל המתין אחר אכילת חלב.

ואגב עיין בספרי המהר"ל מפראג בס' דברי נגידים (עמוד מא) זי"ל: ענין לבישת הקיטל נוהגים לבלוש בגד לבן כליל פסח לעבודת הסדר. כי גוון הלבן הוא גוון פשוט בלי שום הרבכה. וזה מורה שהגאולה היתה מצד עולם העליון הנבדל והפשוט ככה אתערותא דלעילא ולא מצד שום עולם המורכב. וכדמיון זה היה הכה"ג משמש ביום הכפורים לפני ולפנים בבגדי לבן בשביל שהיה קונה מדרגת העליונה. וליל שמורים הוא כיום הכפורים בזה הענין. וטעם שניהם נסתר.

מזוני רוחי...ואלקא דמאיר יעננו בצירוף זכות אבותינו הק' מיסדי כוללניו לחושע בדבר ישועה ורהמים בבני בריכי חיי ארכי ומזוני רוחי...

לשון קדשו של מור רבינו שליט"א

הידעת???

כי רבים מאנ"ש שיחיו מעידים שהצלחו

ב"מזוני" בפרנסה בריווח ובהרחבת הדעת

בזכות נדבתם למען כוללניו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

פון בשר בחלב איז נאר דרך בישול (פנהדרין ד), אויב אזוי ווי אזוי האט אברהם אבינו געמעגט קאכן בשר בחלב. און מ'קען נישט זאגן אז ער האט געגעבן פאר ישמעאל ער זאל קאכן, ווייל רש"י זאגט אז אברהם האט געוואלט לחנכו במצוות.

רבנו ביבדו לברך על היין

ובירכו רבינו: לחיים טובים ולשלום, הצלחה און סיעתא דשמיא, דער אויבערשטער זאל העלפן מיזאל קענען משפיע זיין פאר אידישע קינדער ברכות און ישועות מיט אלעס גוטן, כל מילי דמיטב וואס אידישע קינדער דארפן האבן.

האדמו"ר מתוא"י: אמן, והמברך יתברך, מיזאל קענען משפיע זיין.

ואיחל רבינו לבעל האכסניא מוה"ר יצחק הי"ד בברכה והצלחה

וליוחו רבינו עד החוצה

ובדרך צאתו אמר האדמו"ר מתוא"י: מיזאל זיך נישט מטריח זיין, ס'איז שווער צוריק ארויף צו גיין.

רבינו: ס'איז נישט אזוי שווער...

המשיך רבינו ואמר: און א מצוה מעג יא אנקומען שווער, דער קדושת לוי (פרשת חיי שרה) זאגט אויפן פסוק (בראשית כה, מז) ותרד העינה ותמלא כדה ותעל, אז אליעזר האט געזעהן אז די וואסער איז ארויף געקומען פאר רבקה (מדאל כתיב 'ותשאב'), זאגט דער קדושת לוי פארוואס שפעטער ווען זי איז געגאנגען נאך שעפן איז נישט ארויף געקומען (דכתיב 'ותשאב' לכל גמליה), ווייל דעמאלטס האט זי מקיים געווען א מצוה, און ביי א מצוה דארף מען זיך אנשטרענגען, קומט נישט קיין וואסער ארויף.

האדמו"ר מתוא"י: דער קדושת לוי האט אמאל זיך געפלאגט מיט הכנסת אורחים, האט מען איהם געבעטן ער זאל זיך נישט אזוי פלאגן, האט ער געזאגט וואס אהרט ענק אז איך וועל זוכה זיין אין א הפץ של מצוה.

ונפרדו לשלום

די מלאכים האבן געזאגט מיזאל ענדערשט געבן די תורה פאר די מלאכים, ווייל זיי האלטן עילאה גבר, און זיי זענען שמערקער, און אויב זיי האלטן עילאה גבר, קומט דאך אויס אז חלב און נאכדעם בשר איז דאך יא אסור, ווייל ס'ווערט דאך דין, וועגן דעם האבן מיר אונז געווינען די מלאכים.

והמשיך רבינו לומר על האדמו"ר מתוא"י: נו, כהנים זענען מסטרא דחסד, אזוי שטייט אין זוה"ק (ח"ג דף קמ"ה).⁹

האדמו"ר מתוא"י: אקעגן דעם שטייט אז כהנים רגונים הן (עיין רש"י קידושין מט. ד"ה מקושר).

רבינו: ס'איז טאקע שווער אויף דעם וואס ס'שטייט אין מדרש אז אברהם אבינו האט געגעבן פאר די מלאכים צו עסן בשר בחלב, און וועגן דעם האבן די אידן באקומען די תורה און נישט די מלאכים, דער גאנצער איסור דאורייתא

9

וז"ל זוה"ק: ומאן הוא מלאך יהו"ה צבאות למעלה, זה מיכאל השר הגדול, דאטי מחסד של מעלה, והוא כהן גדול של מעלה, כביכול כהן גדול הלתא אקרו מלאך יהו"ה צבאות, משום דאטי מסטרא דחסד, מזה חסד, רחמי גו רחמי, ובגין כך כהן לא אשתבח מסטרא דדינא, מאי טעמא זכה כהן לחסד, בגין היראה, דהא הוא דכתיב (תהלים ק"ז) וחסד יהו"ה מעולם ועד עולם על יראיו.

ואגב, עיין בספר דגל מחנה אפרים (פרשת קרח ד"ה הנהלו) שמבאר במוטו"ד שזה היה מחלוקת קרה ועדתו וזלש"ק: וזה גלוי כי מחלוקת קרה היה על אהרן בשביל הכהונה כי הוא היה מבקש להיות כהן גדול ושבתו כהנים ורצה להכשיש מעשה בראשית כי אהרן היה מצד החסד ולו נאה להיות כהן גדול שהוא מסטרא דחסד אבל הוא היה מצד הגבורה ומידתו היה להיות בחינת לויים נתונים לבני אהרן היינו שיכנעו לפניו למען יכללו הגבורות בחסדים והוא רצה להפך המדריגות. והוא שאיתא במוה"ק (בראשית י"ג) ויבדל בין האור ובין החושך בין קרה ובין אהרן וזה היה על ידי יום שלישי שהוא בחינת משה עיין שם במוה"ק באריכות, והוא כל מחלוקת שאינה לשם שמים כגון מחלוקת קרה ועדתו היינו שביקש לסתור כהונת אהרן שהוא החסד ונבואת משה רבינו ע"ה שהוא המכריע וכולל אש ומים שהוא בחינת שמים כנ"ל ומחלוקתו היתה לסתור זה והוא שלא לשם שמים והבן,

של מלא ברכת ה'

דורכ'ן שטיצן אונזער הייליגן כלל לצדקת רבי מאיר בעל הנס פארזיכערט איר זיך

מלא ברכות וישועות

וזי רבינו שליט"א שרייבט אין זיין בריוו לטובת כוללנו הק'

וכן נפשי בשאלתי מול איש הקרים שיחיו צאי לך בעקבי האנן
ושאו ידיכם לשקול שקלי הקודש... אל תוך בתיכם להניח ברכה...

שליסט זיך אן אינעם 'חנוכה קאמפיין' צו שטיצן די הייליגע תורה פעסטונג



קרן עזרת צעירים "ברך משה" רהסרני סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועבי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

"חסדי שלמה זלמן"
ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וורזבערגער ז"ל
נלביע ח' כסלו תשמ"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"
ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזנבערגער ז"ל
נלביע ט"ו אייר תשנ"ו
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
פענדל ז"ל נ' כ"ז סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה

ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלביע כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"
ע"ש
ר' שמואל זאב לעווי ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלביע ג' תשרי תשנ"ה
ווגו' מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלביע י"ב חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"אנשי הוי"ף"
ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמי' ז"ל
נלביע ו' שבט תש"ג
ווגו' מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מ"ח ז"ל
נלביע ב' אלול תשמ"ג
☆☆☆

"צבי מרו"ם"
ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלביע ד' אלול תשנ"ט
ווגו' מרת ברינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלביע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפריון נמטו"ר"
שמעון
ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נלביע ו' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"
ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי איתמר טובי ז"ל
נלביע י"ג כסלו תשנ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו"
השג"ח

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מזל טוב חמה ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרה"ח ר' אליהו זאב לעווי שליט"א

לנישואי בנו ביום שני באולמי נאות ירושלים

הרה"ח ר' מאיר אליהו אקער שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' שלמה זלמן אקער שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' יוסף יושע גרין שליט"א

חבר הנהלת המוסדות

לנישואי בתו ביום רביעי באולמי ארמונות חן

הרה"ר שמעון ראטה ה"ו

ולאביו הרה"ח ר' משה ראטה שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' שלמה זלמן דאסקאל שליט"א

גבאי בית מדרשינו בזכרון מאיר

ולוקינו הרה"ח ר' חנני' יו"ט ליפא ראטה שליט"א

להולדת בנו, נכדם - השלום זכר בחדר אוכל דישיבתינו הק'

"נפש חי"ה"
ע"ש הרבנית הצדקת
מרת חי' מיזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ל
נלביע ח"י שבט תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"
ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נלביע י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

"תהלה לרוד"
ע"ש ר' משה דוד
מעלער ז"ל
ב"ר יחזקאל משולם ז"ל
נלביע י"א תשרי תשס"ח
☆☆☆

"אב"ן ישראל"
ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נלביע ט"ז חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"ציון לנפש חייה"
ע"ש ר' בן ציון בנעט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלביע ט' שבט תשנ"ג
ווגו' מרת ח'יה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נלביע י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"
ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלביע כ"ג ניסן תשנ"ו
ווגו' מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלביע ה' סבת תשנ"א
☆☆☆

משא"ת חיים
ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נלביע כ"א אדר א' תשס"ח
ווגו' מרת א"ה א"ה
שוינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו ז"ל
נלביע י"ב ניסן תשנ"ג

תושבי וויליאמסבורג

הכוננו!

לדינער הראשונה

לטובת כוללינו המפוארה



שתתקיים אי"ה

מוצש"ק פרשת תרומה הבעל"ט

פרטים יבואו

דער גראפיסט 718.710.4966

לב

שע"י התאחדות האברכים די סאטמאר בני ברק

קול התאחדותינו